

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

(повне найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»**

на тему

**ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА (НА МАТЕРІАЛАХ ТЗОВ «ТРАНС – ІМПЕРІЯ»)**

**FINANCIAL MANAGEMENT OF CASH FLOWS IN THE SYSTEM OF ENSURING
LIQUIDITY AND SOLVENCY OF THE ENTERPRISE (BASED ON THE
MATERIALS OF «TRANS-EMPIRE» LTD.)**

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти

групи ФБСФРмз-21

Романчук Тамара Петрівна

(підпис)

Керівник: к.е.н., доцент

Олександренко Ірина Володимирівна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу

допущено до захисту

«12» грудня 2025 р.

Гарант освітньої програми:

к.е.н., доцент Дорош Вікторія Юріївна

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: бізнесу та права

Кафедра: фінансів, банківської справи та страхування

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ

«12» грудня 2025 р.

З А В Д А Н Н Я

ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Романчук Тамари Петрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи: Фінансове управління грошовими потоками в системі забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства (на матеріалах ТзОВ «Транс-Імперія»

Керівник роботи: к.е.н., доцент Олександренко Ірина Володимирівна

затверджені наказом закладу вищої освіти № 263/01-02.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «12» грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи

Статистичні дані, літературні джерела за темою дослідження, статут

підприємства (установи), законодавчі та нормативні акти, що регламентують

діяльність підприємства (установи), фінансова звітність підприємства (установи)

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

Вступ

Розділ 1 Теоретичні аспекти фінансового управління грошовими потоками підприємств

Розділ 2 Аналітичне дослідження грошових потоків на ТзОВ «Транс-Імперія»

Розділ 3 Напрями фінансового управління грошовими потоками в системі забезпечення ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»

Висновки

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Напрями фінансового управління грошовими потоками підприємства в контексті забезпечення його ліквідності та платоспроможності

2. Гіпотези аналітичного дослідження грошових потоків підприємства

3. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія»

4. Динаміка показників розвитку та діяльності суб'єктів господарювання, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень

5. Динаміка показників рентабельності діяльності підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень

6. Аналіз грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»

7. Аналіз коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»

8. Результати доведення достовірності гіпотези №1

9. Результати доведення достовірності гіпотези №2

10. Результати доведення достовірності гіпотези №3

11. Зведені характеристики сильних та слабких сторін внутрішнього та зовнішнього середовища ТзОВ «Транс-Імперія»

12. Напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія»

13. Планування звіту про рух грошових коштів ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

14. Планування показників ефективності формування та розподілу грошових потоків та коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Розділ 1</i>	<i>І. ОЛЕКСАНДРЕНКО</i>		
<i>Розділ 2</i>	<i>І. ОЛЕКСАНДРЕНКО</i>		
<i>Розділ 3</i>	<i>І. ОЛЕКСАНДРЕНКО</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>І. ОЛЕКСАНДРЕНКО</i>		
<i>Гарант ОП</i>	<i>В. ДОРОШ</i>		
<i>Коефіцієнт подібності</i>		<u>12,87</u>	
<i>Адміністратор системи StrikePlagiarism</i>	<i>Л. ІЦУК</i>		

7. Дата видачі завдання «04» лютого 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	До 28.12.2024 р.	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	До 03.09.2025 р.	
3.	<i>Розділ 1</i>	До 24.09.2025 р.	
4.	<i>Розділ 2</i>	До 18.10.2025 р.	
5.	<i>Розділ 3</i>	До 08.11.2025 р.	
6.	<i>Висновки</i>	До 15.11.2025 р.	
7.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	До 19.11.2025 р.	
8.	<i>Формування додатків</i>	До 18.11.2025 р.	
9.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	До 22.11.2025 р.	
10.	<i>Нормоконтроль</i>	До 29.11.2025 р.	
11.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	До 05.12.2025 р.	
12.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту. Попередній захист роботи</i>	До 12.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

_____ (Романчук Т.П.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи _____ (Олександренко І.В.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Романчук Т.П. Фінансове управління грошовими потоками в системі забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства (на матеріалах ТзОВ «Транс-Імперія»). Рукопис.

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування». Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи визначено сутність та характеристики грошових потоків підприємства. Визначено джерела формування та напрями розподілу грошових потоків, обґрунтовано їх роль у забезпеченні ліквідності та платоспроможності підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія» і доведено достовірність розроблених гіпотез: 1) ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства; 2) рівень ліквідності і платоспроможності прямо впливає на здатність підприємства бути фінансово стійким; 3) ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на рівень ймовірності банкрутства підприємства.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи визначено та обґрунтовано напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія». Здійснено планування грошових потоків і показників ефективності їх формування та розподілу.

У висновках узагальнено інформацію, відображену у трьох частинах роботи.

Ключові слова: грошові потоки, ліквідність, платоспроможність, фінансове управління грошовими потоками, чистий грошовий потік.

ANNOTATION

Romanchuk T. Financial management of cash flows in the system of ensuring liquidity and solvency of the enterprise (based on the materials of «Trans-Empire» Ltd.). The manuscript.

Qualification work for the second (master's) degree of higher education of specialty 072 Finance, banking, insurance and stock market in the comprehensive program «Finance, Banking and Insurance». Lutsk National Technical University. Lutsk, 2025.

Qualification work consists of an introduction, three parts, conclusions, a list of sources used and applications.

The first section of the qualification work defines the essence and characteristics of the cash flows of the enterprise. The sources of formation and directions of distribution of cash flows are determined, their role in ensuring the liquidity and solvency of the enterprise is substantiated.

In the second section of the qualification work, an analysis of the cash flows of LLC «Trans-Imperia» is carried out and the reliability of the developed hypotheses is proven: 1) the effectiveness of financial management of cash flows affects the level of liquidity and solvency of the enterprise; 2) the level of liquidity and solvency directly affects the ability of the enterprise to be financially stable; 3) the effectiveness of financial management of cash flows affects the level of probability of bankruptcy of the enterprise.

In the third section of the qualification work, the directions of financial management of cash flows of LLC «Trans-Imperia» are determined and substantiated. Cash flows and indicators of the effectiveness of their formation and distribution are planned.

The conclusions summarize the information reflected in the three parts of the work.

Keywords: cash flows, liquidity, solvency, financial management of cash flows, net cash flow.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ	11
1.1 Сутність грошових потоків підприємств, особливості їх формування та розподілу.....	11
1.2 Грошові потоки в системі забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємств.....	16
1.3 Теоретичні основи фінансового управління грошовими потоками підприємств.....	20
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ТЗОВ «ТРАНС-ІМПЕРІЯ»	26
2.1 Гіпотези аналітичного дослідження грошових потоків та їх впливу на ліквідність і платоспроможність підприємства.....	26
2.2 Оцінка фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія» та розвитку транспортних підприємств в Україні.....	30
2.3 Аналіз формування та розподілу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія».....	40
2.4 Оцінка результатів доведення достовірності висунутих гіпотез в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія».....	46
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТЗОВ «ТРАНС-ІМПЕРІЯ»	59
3.1 Напрями фінансового управління грошовими потоками підприємства.....	59
3.2 Планування показників в результаті практичної реалізації пропонованих напрямів фінансового управління грошовими потоками підприємства.....	64

3.3 Обґрунтування ефективності фінансового управління грошовими потоками в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»	69
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах нестабільності зовнішнього середовища та воєнного стану в країні, підприємства зіштовхнулись з низкою проблем, які зумовлюють погіршення їх фінансового стану та здатності вчасно виконувати усі зобов'язання. У цьому аспекті виникає необхідність вибору найбільш альтернативних об'єктів фінансового управління, що дозволить досягнути поставлених цілей з мінімальними ризиками та загрозами. Відповідно до цього, виникає необхідність дослідження грошових потоків та визначення напрямів фінансового управління ними, що в кінцевому результаті дозволить забезпечити підвищення ліквідності і платоспроможності, які виступають головними індикаторами фінансового стану, ринкової стійкості та конкурентоспроможності бізнесу.

Ефективне фінансове управління грошовими потоками дозволить збалансувати вхідні і вихідні грошові потоки за обсягами та в часі, таким чином, щоб досягнути збільшення абсолютно ліквідних активів та підвищити здатність своєчасно виконувати усі фінансові зобов'язання. Зважаючи на це, актуалізуються питання пов'язані із визначенням сутності грошових потоків, джерел їх формування та напрямів розподілу, а також усіх управлінських аспектів, націлених на оптимізацію грошових надходжень та видатків підприємства.

Сутнісні аспекти грошових потоків, джерел їх формування та напрямів розподілу вивчали у своїх працях В. Головка [3], Л. Івченко [4], О. Клименко [5], В. Літвінова [6], О.Олійник [7], В. Ясишина [8] та інші. Управлінські аспекти формування, розподілу та оптимізації грошових потоків досліджувати у свої працях А. Гриліцька [12], Г. Кошельок [13], Ю. Нікольчук [14], І. Рудь [15], І. Спільник [16], Т. Литвинчук [17], О. Сергєєва [18], В. Маліков [19] та інші. Проте, зважаючи на вагому роль грошових потоків у розвитку підприємств, питання щодо управління ними в контексті забезпечення стабільності, ефективності, ліквідності та платоспроможності залишаються відкритими на кожному етапі функціонування бізнесу. Разом з тим, в умовах воєнного часу посилюються нові

виклики зовнішнього середовища, що підвищують увагу підприємств до змін в системі фінансового управління з метою врахування поточних потреб та умов.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є товариство з обмеженою відповідальністю «Транс-Імперія».

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність відносин, що виникають на підприємстві в результаті формування та розподілу грошових потоків і управління ними.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення та обґрунтування альтернативних напрямів фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- визначити сутність грошових потоків підприємства, їх характеристики, джерела формування та напрями розподілу;
- визначити роль грошових потоків у забезпеченні ліквідності та платоспроможності підприємства;
- дослідити теоретичні основи фінансового управління грошовими потоками на підприємстві;
- сформулювати гіпотези аналітичного дослідження грошових потоків підприємства;
- провести оцінку основних фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія»;
- провести аналіз грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»;
- довести достовірність сформованих гіпотез в практичній діяльності ТзОВ «Транс-Імперія»;
- визначити головні напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія»;
- здійснити планування фінансових показників в результаті практичної реалізації пропонованих напрямів фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія»;

- обґрунтувати ефективність реалізації управлінських заходів в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія».

Основними інформаційними джерелами для написання кваліфікаційної роботи є стандарти бухгалтерського обліку, статті у наукових виданнях, навчальні посібники, офіційні статистичні дані та показники фінансової звітності ТзОВ «Транс-Імперія».

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у наступному:

- подальшого розвитку дістало обґрунтування сутності грошових потоків підприємств, під якими прийнято розуміти сукупність усіх грошових надходжень та видатків, які відбуваються в певний період часу і можуть бути розподілені в межах різних видів діяльності.

- подальшого розвитку набуло виокремлення характеристик грошових потоків, згідно до чого грошові потоки мають наступні особливості: виступають об'єктом фінансового управління на підприємстві; є показником ліквідності і платоспроможності підприємства; відображають рух грошових коштів, який має певний напрямок; вимірюються у вартісних одиницях і мають певний обсяг; розподілені у часі за обсягами та напрямками здійснення.

Результати кваліфікаційної роботи мають практичне значення в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія», що підтверджено довідкою про впровадження. Результати кваліфікаційної роботи опубліковані в матеріалах IV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених, присвяченій 30 – річчю факультету бізнесу та права «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації», яка відбулась 16 травня 2025 року у Луцькому національному технічному університеті, на базі кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність грошових потоків підприємств, особливості їх формування та розподілу

Грошові потоки є важливим об'єктом фінансового управління підприємств, зважаючи на їх роль у забезпеченні економічного розвитку бізнесу. Зокрема, грошові потоки визначають наявність вільних грошових коштів підприємств, а це в свою чергу чинник формування ліквідності і платоспроможності, які є головними характеристиками фінансового стану, конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та кредитоспроможності. Разом з тим, грошові потоки є вагомим індикатором оцінки ймовірності банкрутства підприємства, оскільки характеризують здатність підприємства безперервно здійснювати виробничу та збутову діяльність. Роль грошових потоків в розвитку підприємств та фінансовому менеджменті полягає у наступному:

- грошові потоки відображають рух коштів і можливості збільшувати додаткові джерела фінансування;
- грошові потоки відображають необґрунтовані витрачання коштів;
- грошові потоки впливають на обсяг грошових коштів на рахунках в банку;
- грошові потоки дозволяють більш ґрунтовно дослідити результати інвестиційної та фінансової діяльності підприємств;
- грошові потоки впливу обсяг та частку абсолютно ліквідних активів;
- грошові потоки відображають потребу у додаткових фінансових ресурсах;
- є основним чинником забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємств.

Грошові потоки займають вагому роль у формуванні оборотного капіталу,

який зумовлює вплив на достатній рівень ліквідності і платоспроможності підприємства [1, с. 233].

В контексті розробки заходів та завдань в напрямку фінансового управління грошовими потоками в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства, необхідно дослідити їх сутність, види та особливості формування. Підходи до визначення сутності грошових потоків відображено у таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Підходи до розуміння сутності грошових потоків підприємства*

Автор	Підхід автора до розуміння сутності грошових потоків підприємства	Основні складові грошових потоків
Дорош О, Пліш І.	«Грошовий потік – надходження та видатки, тобто безперервний рух коштів на підприємстві у процесі фінансової, інвестиційної та операційної діяльності; це найліквідніший актив» [2, с. 22].	Надходження та видатки
Головко В., Безкоровайна О.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих підприємством у процесі господарської діяльності» [3, с. 10].	Надходження і видатки грошових коштів
Івченко Л.	«Грошовий потік – є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, рух яких є одним з головних об'єктів управління, пов'язаний з чинниками ліквідності та ризику, впливає на рух активів та капіталу підприємства, характеризується відносним розміром, напрямом і часом» [4, с. 802].	Надходження і витрати грошових коштів
Клименко О.	«Грошовий потік підприємства – це рух (надходження і витрачання) грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг» [5].	Надходження і витрачання коштів
Літвінова В., Панекін Г.	«Грошовий потік можна визначити як сукупність надходжень і витрат грошових коштів і їх еквівалентів, що виникають у результаті господарської діяльності підприємства протягом певного періоду» [6, с. 152-153].	Надходження і витрати грошових коштів
Олійник О.	«Грошовий потік як економічна категорія уособлює фінансово-економічні відносини між окремими господарськими суб'єктами у розрізі їх економічної діяльності з приводу реалізації створеної продукції, виконаних робіт чи наданих послуг [7, с. 34].	Економічна категорія, яка відображає фінансово-економічні відносини
Ясишена В.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі коштів та їхніх еквівалентів, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, простору, структури, ризику і ліквідності» [8, с. 322]	Сукупність грошових коштів, які постійно перебувають в русі

*Складено автором за джерелами [2-8]

З огляду на підходи, які трактують сутність грошових потоків, можна виокремити їх спільні характеристики, які зводяться до того, що грошові потоки є надходженнями та видатками грошових коштів для забезпечення діяльності підприємств. Зважаючи на вище зазначені підходи, на нашу думку, під грошовими потоками підприємств варто розуміти сукупність усіх грошових надходжень та видатків, які відбуваються в певний період часу і можуть бути розподілені в межах різних видів діяльності.

До основних характеристик грошових потоків відносять детермінованість, регулярність, тривалість, безперервність, відносну стабільність, керованість [6, с. 153]. Кожна із зазначених характеристик дозволяє більш ґрунтовно розуміти їх сутність. Детермінованість відзначає той факт, що вони здійснюються в результаті певних явищ та операцій, тобто носять причинно-наслідковий зв'язок. Регулярність характеризує їх здатність відбуватись регулярно. Тривалість – це характеристика їх руху в певному інтервалі часу, а безперервність відображає постійний рух коштів. Відносна стабільність характеризує стабільність у здійсненні грошових видатків та постійність грошових надходжень. Керованість відзначає здатність підприємства управляти грошовими потоками з метою їх збалансування в часі та за обсягами. Зважаючи на сутність грошових потоків, на рисунку 1.1 виокремлено та деталізовано їх певні характеристики.

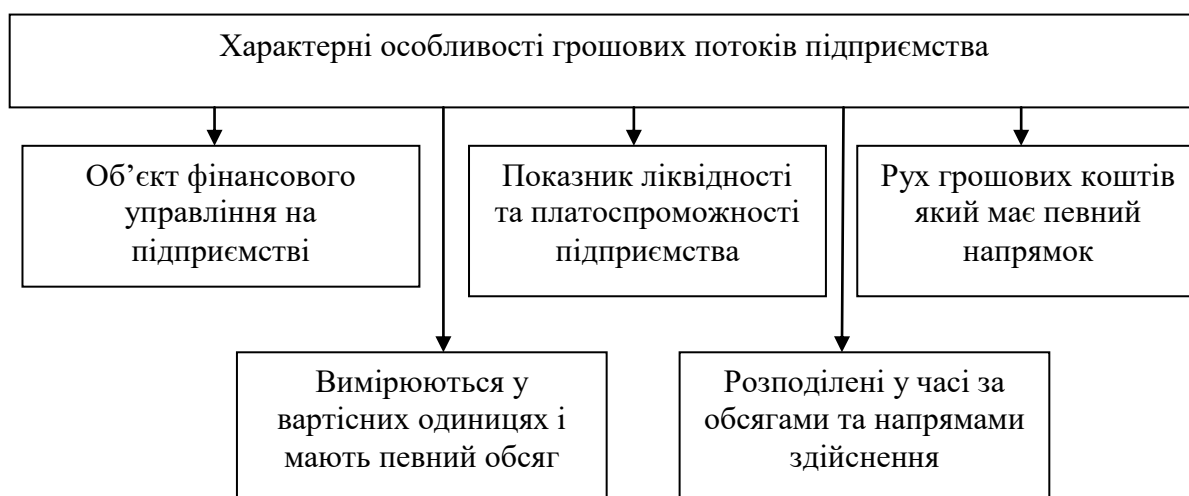

Рисунок 1.1 – Характеристики грошових потоків підприємства*

*Розроблено автором

Під час управління грошовими потоками важливу роль відіграє їх поділ на види за різними ознаками, що дозволяє більш ґрунтовно розробляти управлінські рішення націлені на їх збалансованість та позитивний вплив на діяльність бізнесу. Зокрема, найбільш часто грошові потоки розподіляється за напрямками здійснення на вхідні (грошові надходження або позитивні грошові потоки) та вихідні (грошові видатки або негативні грошові потоки), а також за видами діяльності на грошові потоки операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Згідно до П(С)БО 1 « Загальні вимоги до фінансової звітності», обсяги грошових потоків відображаються у звіті про рух грошових коштів і розподілені на надходження і видатки в межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [9]. Якщо досліджувати грошові потоки в межах цих трьох видів діяльності, то варто відмітити, що вони різняться за джерелами утворення та напрямками розподілу. Згідно до Методичних рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, то основними джерелами формування вхідних грошових потоків в межах операційної діяльності є: 1) надходження від реалізації продукції, робіт та послуг; 2) кошти, отримані від операційної оренди; 3) бюджетні дотації; 4) кошти цільового фінансування; 5) аванси від покупців; 6) надходження надміру сплачених податків; 7) надходження від продажу залишків виробничих запасів; 8) повернення коштів в результаті списаної дебіторської заборгованості. Джерелами формування вхідних грошових потоків інвестиційної діяльності є надходження від реалізації основних засобів, нематеріальних активів та фінансових інвестицій, а також доходи (відсотки і дивіденди), отримані в результаті вкладення вільних коштів на депозитні рахунки, в статутні фонди інших підприємств та боргові цінні папери, емітовані іншими суб'єктами господарювання. Щодо фінансової діяльності, то джерелами формування вхідних грошових потоків є внески власників, банківські кредити, кредити небанківських фінансових установ та облігаційні позики [10].

Відносно грошових видатків, які відбуваються на підприємствах, то їх розподіл в межах трьох видів діяльності пояснюється різними напрямками здійснення. В межах операційної діяльності грошові видатки здійснюються за

наступними напрямками: витрачання на оплату товарів, робіт, послуг постачальникам; витрачання на оплату комунальних, рекламних, судових, юридичних та бухгалтерських послуг; витрачання на сплату податків; витрачання на аванси постачальникам; витрачання на оплату праці. Основними напрямками грошових видатків в межах інвестиційної діяльності є витрачання на будівництво, створення та придбання основних засобів, а також на придбання нематеріальних активів і фінансових інвестицій. В межах фінансової діяльності підприємств, основними грошовими видатками є витрачання на: погашення основної суми кредиту; сплата відсотків за кредитами; виплата дивідендів чи доходів власникам; погашення облігаційних позик; сплата відсотків за облігаційними позиками [10].

Згідно до розподілу грошових потоків в розрізі видів діяльності, варто відмітити, що основні особливості формування грошових надходжень та розподілу грошових видатків лежать в основі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Збалансування грошових потоків у цьому аспекті полягає у збільшенні грошових надходжень та зменшенні грошових видатків. Основними чинниками впливу на грошові потоки операційної діяльності є: обсяги реалізації, ціна продажу, рівень конкурентоспроможності, податкова політика підприємства, система оплати праці, відносини з постачальниками та покупцями, відповідальне виконання господарських договорів.

Формування грошових потоків в межах інвестиційної діяльності відбувається під впливом чинників, які пов'язані з інвестиційною діяльністю, яка здійснюється за рахунок внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів. У цьому аспекті головними чинниками є: рентабельність інвестиційних вкладень; наявність власних фінансових джерел здійснення інвестицій; потреба в основних засобах; наявність вільних грошових коштів на рахунках в банку; термін окупності інвестицій.

Формування грошових потоків фінансової діяльності визначається в першу чергу потребою у фінансових ресурсах для фінансування поточних чи майбутніх потреб. Основними чинниками формування грошових надходжень фінансової діяльності є: обсяг чистого прибутку підприємства; дивідендна політика

підприємства; обсяг нерозподіленого прибутку (непокритого збитку); потреба в інвестиціях; потреба в короткострокових кредитах для фінансування оборотних активів; рішення власників щодо збільшення статутного фонду. Грошові видатки фінансової діяльності в основному залежать від вартості кредиті та власного капіталу (відсотка виплати дивідендів).

Загалом, формування грошових потоків та їх збалансування відбувається індивідуально на кожному підприємстві, зважаючи на особливості їх діяльності, сезонність та галузеву приналежність. Важливим напрямом роботи будь-якого підприємства є врахування усіх можливих шляхів збільшення грошових надходжень та зменшення вихідних грошових потоків, з метою отримання максимального обсягу чистих грошових потоків.

В результаті визначення сутності грошових потоків, сформовано власне трактування даного поняття, що дозволило виокремити характеристики грошових потоків, що є необхідним під час обґрунтування їх ролі в розвитку підприємства та в контексті підвищення ліквідності і платоспроможності суб'єктів господарювання.

1.2 Грошові потоки в системі забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємств

Грошові потоки є важливим чинником формування ліквідних активів на підприємстві і відповідно до цього, впливають на його ліквідність і платоспроможність. Загалом, ліквідність та платоспроможність підприємства є важливими характеристиками розвитку, а збалансований рух грошових потоків є стимулюючим чинником економічного зростання. Загалом, ліквідність підприємства можна трактувати як його здатність швидко перетворювати активи в гроші для виконання різних зобов'язань. Платоспроможність відзначає загальну спроможність підприємства виконувати фінансові зобов'язання у поточному та перспективному періодах. Достатня ліквідність і платоспроможність підприємств в умовах економічної та політичної нестабільності, а тим більше воєнного стану в

країні є головною передумовою стабільності їх фінансово-господарської діяльності [11, с. 119]. Якщо розглядати ліквідність, то вона гарантує підприємству покривати зобов'язання і не допускати фінансових труднощів, а платоспроможність відзначає стабільність та здатність реагувати на фінансові труднощі [12].

Вплив грошових потоків на ліквідність і платоспроможність підприємств проявляється наступним чином:

1) чим більший чистий грошовий потік, тим більшими є обсяги грошових коштів на рахунках в банку;

2) чим більшими є грошові надходження підприємств і меншими грошові видатки, знижується потреба у додаткових джерелах фінансування, а це відповідно зменшення кредиторської заборгованості і підвищення платоспроможності;

3) чим більшими є грошові надходження, тим більше підприємства мають можливість своєчасно здійснювати грошові видатки, а це відповідно підвищення рівня платоспроможності;

4) чим більші грошові надходження підприємства, тим вищою є оборотність фінансових ресурсів, що зумовлює підвищення платоспроможності;

5) збалансованість грошових потоків впливає за зниження необґрунтованих видатків грошових коштів, а це відповідно оптимізація грошових коштів та їх достатній обсяг для забезпечення ліквідності та платоспроможності;

6) зростання грошових надходжень операційної діяльності впливає на зниження залишків запасів, а це відповідно зменшення повільноліквідних активів та зростання абсолютно ліквідних, що носить позитивний вплив на ліквідність підприємства;

7) відповідність грошових надходжень періоду реалізації продукції, знижує обсяги клієнтської дебіторської заборгованості та сприяє зменшенню поточних зобов'язань за різними видами розрахунків.

Відповідно до цього варто відмітити, що чим більша різниця в обсягах

грошових надходжень та обсягах грошових видатків, тим більш позитивним буде їх вплив на забезпечення ліквідності і платоспроможності. Якщо досліджувати вплив грошових потоків окремих видів діяльності на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, то варто свідчити, що найбільш позитивний вплив забезпечують грошові потоки операційної діяльності, а найбільш негативний вплив – грошові потоки фінансової діяльності. Це пояснюється тим, що грошові потоки операційної діяльності в переважній більшості забезпечують додатне значення чистого грошового потоку, а це відповідно збільшення абсолютно ліквідних активів. Щодо фінансової діяльності, грошові потоки мають характер забезпечувати від'ємне значення чистих грошових потоків, а це відповідно зменшення абсолютно ліквідних активів. Щодо інвестиційної діяльності, то для підприємств, які активно здійснюють інвестиційну діяльність, вихідні грошові потоки в певних періодах часу можуть перевищувати вхідні грошові потоки, а це відповідно негативне значення інвестиційного чистого грошового потоку, що веде до зниження абсолютно ліквідних активів. Однак, якщо інвестиційна діяльність є рентабельною та період окупності є незначним, то підприємства мають високі можливості у напрямку забезпечення додатного значення чистого грошового потоку інвестиційної діяльності.

В контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності важливого значення набуває процес оптимізації грошових потоків, який має на меті: 1) збалансування грошових потоків за обсягами; 2) синхронність грошових потоків в часі; 3) зростання чистого грошового потоку [13, с. 101]. Найбільш вагома роль у цьому процесі відводиться оптимізації операційних грошових потоків, які є основним джерелом фінансування короткострокових зобов'язань підприємств [12]. При цьому основними напрямками оптимізації грошових потоків є:

1) управління дебіторською заборгованістю, яке націлене на зниження її обсягів та уникнення простроченої заборгованості покупців в контексті забезпечення ліквідності активів;

2) управління кредиторською заборгованістю, яке передбачає встановлення оптимальних термінів здійснення розрахунків з постачальниками з

метою збалансування вхідних та вихідних грошових потоків за обсягами, а також зниження ризику втрати платоспроможності;

3) управління запасами, яке спрямоване на зменшення їх залишків, шляхом реалізації надлишкових обсягів та зниження обсягів їх закупівель, що дозволить підвищити обсяги ліквідних активів;

4) оптимізація витрат на підприємстві, що дозволить знизити витрачання коштів на матеріальні ресурси, послуги сторонніх організацій, що в кінцевому результаті зменшить операційні грошові видатки та підвищить розмір чистого грошового потоку і платоспроможність бізнесу;

5) оптимізація податкових платежів, шляхом сплати податків у встановлені терміни за рахунок передбачуваних джерел фінансування, що дозволить знизити вихідні грошові потоки у певні періоди часу та підвищити платоспроможність підприємства.

Разом з тим, необхідно здійснювати оптимізацію грошових потоків інвестиційної діяльності, що дозволить збалансувати обсяги грошових надходжень і видатків в часі з метою досягнення нульового або позитивного значення інвестиційного чистого грошового потоку. У цьому напрямку необхідно:

1) планувати інвестиції у ті періоди, коли очікуються найбільші обсяги інвестиційних надходжень за минулими інвестиційними вкладеннями;

2) здійснювати короткострокові інвестиційні капіталовкладення, які за умов низької ефективності можна буде здійснити в інші об'єкти;

3) здійснювати страхування інвестиційних вкладень з довгим терміном окупності, шляхом паралельного інвестування коштів в об'єкти з коротким терміном окупності;

4) управляти основними засобами з метою продажу тих, які не використовуються в діяльності, яка забезпечує дохідність підприємству;

5) здійснювати придбання нових основних засобів за рахунок коштів амортизаційного фонду.

Під час оптимізації грошових потоків фінансової діяльності з метою забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємства, необхідно:

- здійснювати управління кредитами з метою розподілення платежів за ними таким чином, щоб вихідні грошові потоки були рівномірними у всі періоди часу і зменшувався ризик неплатоспроможності;
- уникати кредитів з високими відсотковими ставками з метою зниження видатків на їх погашення та уникнення ризику неплатоспроможності;
- оптимально розподіляти витрачення на виплату доходів власникам, сприяючи рівномірним обсягам грошових видатків та збільшенню чистих грошових потоків.

В результаті вивчення ролі грошових потоків у системі забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємств, визначено, що завдяки оптимальному розподілу грошових потоків знижується ризик неплатоспроможності та підвищується здатність підприємств бути ліквідними і вчасно виконувати усі зобов'язання. Завдяки збалансуванню грошових потоків за обсягами та їх синхронізації в часі, підвищується здатність підприємств бути не лише ліквідними і платоспроможними, а й формується підґрунтя стабільної діяльності, спрямованої на економічне зростання.

1.3 Теоретичні основи фінансового управління грошовими потоками підприємств

Зважаючи на вплив грошових потоків на ліквідність та платоспроможність підприємств, а також їх вагому роль у розвитку та стабільності, необхідним є процес управління, націлений на їх оптимізацію. Управління грошовими потоками є складним, неперервним, циклічним процесом і передбачає здійснення послідовного та цілеспрямованого впливу на формування і розподіл грошових потоків з метою досягнення поставлених цілей [14, с. 96].

Загалом, основною метою управління грошовими потоками є формування фінансової рівноваги через призму збалансування вхідних і вихідних грошових потоків в часі та за обсягами. При цьому, важливо забезпечити синхронізацію платежів за доходами та витратами, що дозволить уникати незбалансованості

грошових потоків в часі, що є дуже важливим для тих суб'єктів бізнесу, які відзначаються сезонністю роботи [15, с. 34].

Ефективне фінансове управління грошовими потоками дозволить: забезпечити фінансову незалежність; підвищити ефективність операційної та інвестиційної діяльності; забезпечити прискорення оборотності капіталу; оптимізувати потребу у позикових коштах; знизити ризик втрати платоспроможності [16, с. 69]. Разом з тим, ефективне управління грошовими потоками дасть можливість підприємству отримати додатковий прибуток та джерела фінансування інвестицій [17, с. 89]. Головним завданням підвищення ефективності управління грошовими потоками є забезпечення платоспроможності підприємства [18, с. 110].

На нашу думку, ефективне фінансове управління грошовими потоками дозволить:

- збільшити обсяг чистих грошових потоків;
- збільшити обсяг абсолютно ліквідних активів та їх питому вагу в структурі активів підприємства;
- забезпечити ліквідність підприємства та його платоспроможність;
- підвищити оборотність фінансових ресурсів та рентабельність діяльності та знизити ризик ймовірності банкрутства;
- забезпечити здатність підприємства вчасно виконувати усі зобов'язання фінансового характеру.

Ефективність фінансового управління грошовими потоками залежить від достовірності інформації про них та здатності її оперативно отримувати з різних джерел [19]. Відповідно до цього, підвищується увага до комплексного аналізу та оцінки грошових потоків, що є одним із вагомих етапів управлінського процесу.

Головним джерелом інформації для аналізу грошових потоків під час здійснення управлінського процесу є звіт про рух грошових коштів. Інформація зі звіту про рух грошових коштів може слугувати: для встановлення рівня фінансування різних видів діяльності за рахунок власних коштів; для виявлення залежності від зовнішніх фінансових ресурсів під час провадження операційної,

інвестиційної та фінансової діяльності; для виявлення можливостей створення фінансових резервів; для встановлення рівня платоспроможності [20].

Для підвищення ефективності фінансового управління грошовими потоками підприємства необхідно: 1) узгоджувати цілі підприємства із його можливостями; 2) планувати шляхи розвитку підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах; 3) забезпечувати оптимізацію грошових потоків; 4) постійно контролювати розподіл грошових коштів; 5) формувати резервні джерела фінансування; 6) підвищувати можливості щодо залучення інвестицій [18, с. 110]. Не менш вагомим напрямом підвищення ефективності фінансового управління грошовими потоками є його поетапність, тобто послідовність та здійснення певних дій. Основні етапи фінансового управління грошовими потоками підприємства подано на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Етапи фінансового управління грошовими потоками підприємства*

*Розроблено автором

Разом з тим, фінансове управління грошовими потоками повинно відбуватись із дотриманням певних принципів:

- інформаційна достовірність – тобто уся інформація, яка буде прийматись до уваги під час прийняття рішень має бути достовірною;
- збалансованість – необхідним є використання різних методів зведення та групування показників, які лежать в основі прийняття управлінських рішень;
- ефективність – будь-яке управлінське рішення повинно забезпечувати отримання ефективності, що зумовлюється підвищенням ліквідності, платоспроможності та стабільності бізнесу;
- цільове спрямування – будь-яке прийняте управлінське рішення чи дії мають мати цільовий характер;
- системність – управління грошовими потоками повинно відбуватись в комплексі із управлінням усією діяльністю підприємства;
- альтернативність – необхідно формувати управлінських рішень і обирати найбільш альтернативне в певний період часу;
- конструктивність – управління повинно бути налаштоване на виявлення проблем у сфері формування та розподілу грошових потоків і їх нейтралізації[14, с. 99];
- гнучкість – необхідно постійно вносити зміни у процес управління, зважаючи на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі;
- наукове обґрунтування – усі розрахунки, які відбуваються у процесі управлінського процесу мають мати наукове обґрунтування;
- об'єктивність – усі управлінські рішення повинні прийматись об'єктивно і бути реальними для реалізації в діяльності певного підприємства.

Зважаючи на суттєвий вплив грошових потоків на ліквідність і платоспроможність підприємств, необхідно визначити головні напрями фінансового управління, тобто ті аспекти діяльності, завдяки яким підприємства зможуть досягати поставлених цілей. На рисунку 1.3 відображено основні напрями фінансового управління грошовими потоками, які зводяться до підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства.

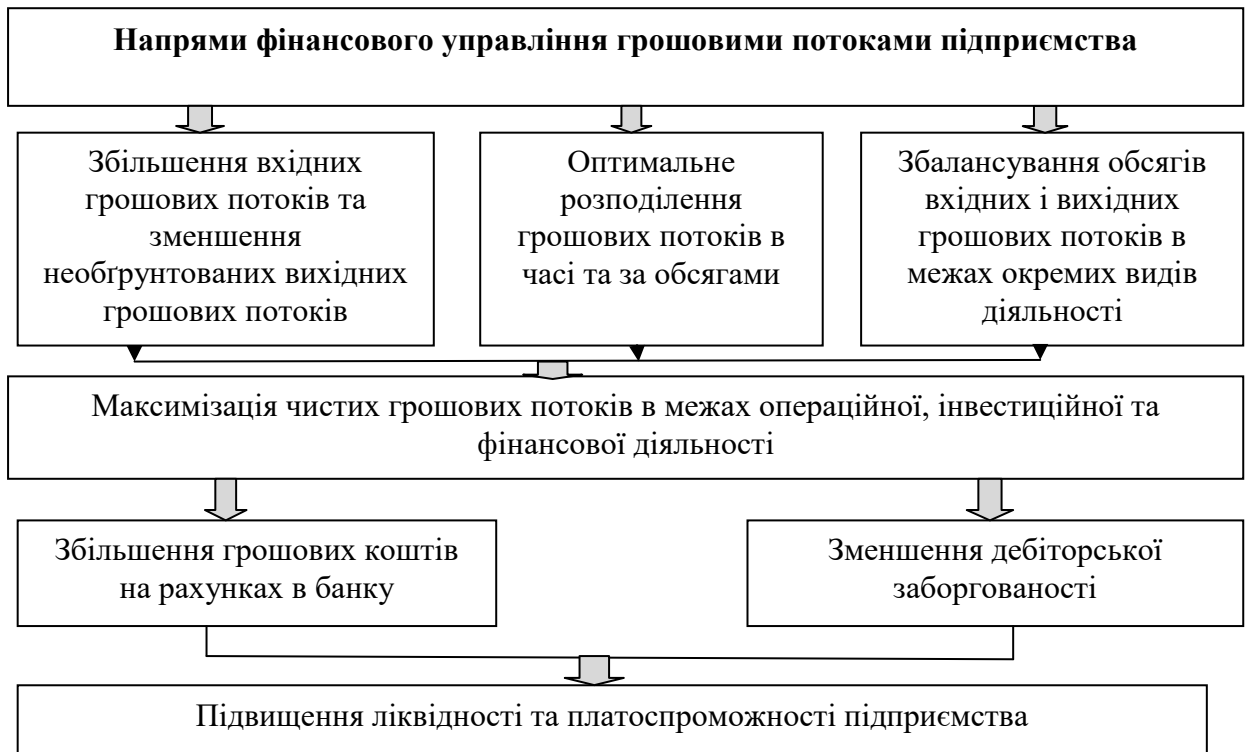

Рисунок 1.3 – Напрями фінансового управління грошовими потоками підприємства в контексті забезпечення його ліквідності та платоспроможності*

*Розроблено автором

Разом з тим, вагому роль у процесі управління грошовими потоками займає процес планування, першим кроком якого є визначення такої суми грошових надходжень, яка б дорівнювала сумі грошових видатків передбачених графіком на певний період часу [21, с. 373]. Планування відіграє важливу роль у процесі управління, оскільки дозволяє чітко встановити обсяги необхідних грошових надходжень для покриття усіх видатків та отримання достатнього обсягу чистого грошового потоку.

Отже, для досягнення ефективності фінансового управління грошовими потоками, необхідно:

- формувати певні етапи управління та дотримуватись їх послідовності;
- ґрунтовно здійснювати аналіз грошових потоків та формувати висновки;
- дотримуватись принципів управління і зважати на них у процесі

формування управлінських рішень;

- планувати грошові потоки та здійснювати контроль за дотриманням фінансових планів.

Теоретичне вивчення грошових потоків та фінансового управління ними, дозволило обґрунтувати їх роль у розвитку бізнесу та забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємств. Визначено головні напрями фінансового управління грошовими потоками, спрямовані на ріст ліквідності і платоспроможності, що зводяться до: збільшення грошових надходжень; зменшення грошових видатків; оптимального розподілу грошових потоків в часі і за обсягами; збалансування грошових потоків в розрізі видів діяльності. Ефективне управління грошовими потоками є запорукою підвищення ліквідності і платоспроможності підприємств, а також головним критерієм економічного зростання та результативності фінансового менеджменту.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ТЗОВ «ТРАНС-ІМПЕРІЯ»

2.1 Гіпотези аналітичного дослідження грошових потоків та їх впливу на ліквідність і платоспроможність підприємства

З метою визначення напрямів фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія», а також обґрунтування їх впливу на ліквідність і платоспроможність підприємства необхідним є проведення комплексного аналітичного дослідження. Результати аналітичного дослідження дозволять виявити проблеми в напрямку формування і розподілу грошових потоків, а також дадуть змогу сформуванню певні висновки управлінського характеру, націлені на позитивний вплив грошових потоків на ліквідність і платоспроможність підприємства. Зважаючи на потребу у проведенні комплексного аналітичного дослідження грошових потоків, виникає необхідність сформуванню певні гіпотези, результати доведення яких, в практичній діяльності підприємства стануть підґрунтям для вирішення низки фінансових проблем.

Теоретичне вивчення грошових потоків та їх впливу на діяльність підприємства, дозволило сформуванню гіпотези наступного змісту:

1. Гіпотези №1 – ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.
2. Гіпотеза №2 – рівень ліквідності і платоспроможності прямо впливає на здатність підприємства бути фінансово стійким.
3. Гіпотеза №3 – ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на рівень ймовірності банкрутства підприємства.

Для доведення достовірності сформуванних гіпотез необхідно відобразити методику обчислення показників, які характеризують напрями діяльності, згадувані у гіпотезах. Для доведення гіпотези №1, необхідно обчислити показники, які характеризують ефективність фінансового управління грошовими

потоками та коефіцієнти, які відображають рівень ліквідності і платоспроможності. Основними показниками, які відображають ефективність фінансового управління грошовими потоками є показники, що характеризують ефективність формування і використання фінансових ресурсів. Зокрема, головними із них є:

- рівень завантаження грошових потоків – це відношення усіх вхідних грошових потоків до вихідних грошових потоків (позитивне значення більше 1);
- рівень окупності грошових потоків – це відношення усіх вихідних грошових потоків до вхідних грошових потоків (позитивне значення менше 1);
- дохідність вхідних грошових потоків – відношення загального чистого грошового потоку до обсягу вхідних грошових потоків (позитивне значення більше 0);
- дохідність вихідних грошових потоків – відношення загального чистого грошового потоку до обсягу вихідних грошових потоків (позитивне значення більше 0);
- коефіцієнт ліквідності грошового потоку – від обсягу усіх вхідних грошових потоків відняти різницю між грошовими коштами на кінець і на початок року і цей результат розділити на суму усіх вихідних грошових потоків [24, с. 135].

Розмір вхідних і вихідних грошових потоків, а також чистих грошових потоків отримуємо зі звіту про рух грошових коштів (3 форма фінансової звітності). Розмір грошових коштів на кінець і на початок року отримуємо із балансу підприємства (у 2 розділі активу балансу).

В межах доведення гіпотези №1 також необхідно обчислити коефіцієнти ліквідності, які відображають рівень ліквідності і платоспроможності підприємства. В контексті обчислення показників ліквідності, необхідно розподілити активи за рівнем ліквідності на 4 групи (абсолютно ліквідні, швидколіквідні, повільноліквідні, важко ліквідні) і пасиви за термінами вилучення з обороту також на 4 групи (найтерміновіші, короткострокові, довгострокові, постійні). Методика обчислення показників ліквідності і

платоспроможності відображена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Методика обчислення показників ліквідності і платоспроможності [24, с. 86-87]

Показник	Методика обчислення	Рекомендоване значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + поточні фінансові інвестиції) / поточні зобов'язання	Більше 0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти + поточні фінансові інвестиції + поточна дебіторська заборгованість + інші оборотні активи) / поточні зобов'язання	Більше 0,6
Коефіцієнт повільної ліквідності	Оборотні активи / поточні зобов'язання	Більше 1
Коефіцієнт загальної ліквідності	Активи/поточні зобов'язання	Більше 2

Таким чином, справедливість першої гіпотези буде забезпечуватись коли збільшення показників ефективності фінансового управління грошовими потоками буде призводити до збільшення коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності.

Для доведення достовірності гіпотези № 2, необхідно обґрунтувати вплив ліквідності і платоспроможності та фінансову стійкість. Зокрема, ліквідність і платоспроможність характеризують показники, що відображені у таблиці 2.1, а фінансову стійкість можна оцінювати за показниками, які подано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Методика обчислення показників фінансової стійкості підприємства [24, с. 101-104]

Показник	Методика обчислення
Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / Валюта балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	Позиковий капітал/ Валюта балансу
Коефіцієнт фінансового ризику	Позиковий капітал / Власний капітал
Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал / Позиковий капітал
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	Довгострокові зобов'язання і забезпечення / Довгострокові джерела фінансування діяльності
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	Запаси / Власний оборотний капітал

Достовірність другої гіпотези буде доведено якщо, наприклад, при збільшенні коефіцієнта повільної ліквідності буде зростати коефіцієнт фінансової

незалежності. Тобто, чим більшу частку поточних боргів можна буде покрити за рахунок оборотних активів, тим більшою буде частка власного капіталу в джерелах фінансування діяльності. Це можна пояснювати тим, що чим менше поточних зобов'язань є на підприємстві порівняно із обсягами оборотних активів, тим більш оптимальною є структура капіталу і більш фінансово стійким є підприємство.

Для доведення достовірності гіпотези №3, необхідно здійснити оцінку ймовірності банкрутства підприємства і зміну сукупних результатів ймовірності банкрутства варто порівняти із показниками ефективності фінансового управління грошовими потоками (рівень завантаження грошових потоків, рівень окупності грошових потоків, дохідність вхідних та вихідних грошових потоків). В умовах позитивної динаміки одних та інших показників можна говорити про достовірність сформованої гіпотези. Методика обчислення показників ефективності фінансового управління грошовими потоками відображена вище, а для оцінки ймовірності банкрутства будемо використовувати моделі О.О. Терещенка [24, с. 261], А.В. Матвійчука [26, с. 26], В.П. Мартиненка [24, с. 261-262] та Л.Л. Гриценко, І.М. Бойко, А.А. Губар [25, с. 260].

Методика оцінки ймовірності банкрутства згідно до вище зазначених моделей відображені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Методика оцінки ймовірності банкрутства підприємств [24, с.261-262; 25, с. 260; 26, с. 26]

Моделі оцінки ймовірності банкрутства	Сутність показників, які використовуються у методиках оцінки
1	2
Модель Терещенка О.О. $1,5A+0,08B+10C+5D+0,3E+0,1\Phi$	А – чистий грошовий потік / поточні зобов'язання. Б – валюта балансу / поточні зобов'язання. С – чистий прибуток / валюта балансу. Д – чистий прибуток / виручка від реалізації. Е – виробничі запаси / виручка від реалізації. Ф – виручка від реалізації / валюта балансу.
Модель Матвійчука А.В. $0,033X1+0,268X2+0,045X3-0,018X4-0,004X5-0,015X6+0,702X7$	Х1 – оборотні активи / необоротні активи. Х2 – чистий дохід від реалізації / поточні зобов'язання. Х3 – чистий дохід від реалізації / власний капітал. Х4 – баланс / чистий дохід від реалізації.

Продовження таблиці 2.3

1	2
	X5 – власний оборотний капітал / оборотні активи. X6 – позиковий капітал / власний капітал. X7 – власний капітал / позиковий капітал.
Модель Мартиненка В.П. $1K1+2,5K2+2,86K3+2K4+3,33K5$	K1 – поточні активи / поточні пасиви. K2 – грошові кошти і поточні фінансові інвестиції / поточні пасиви. K3 – власний оборотний капітал / власний капітал. K4 – вартість виробничого майна / майно підприємства. K5 – валовий прибуток / чистий дохід від реалізації
Модель Гриценко Л.Л., Боярко І.М, Губар А.А. $0,0820X1+0,0209X2+0,0987X3+0,9915X4$ $-1,253$	X1 – коефіцієнт швидкої ліквідності. X2 – власний капітал / позиковий капітал. X3 – власний оборотний капітал / поточні активи. X4 – чистий дохід від реалізації / середньорічний обсяг активів.

Чим вищий результат оцінки ймовірності банкрутства, тим більш фінансово стійким буде підприємство і менший ризик настання банкрутства. Відповідно, достовірність гіпотези №3 буде забезпечуватись тоді, коли при збільшенні показників ефективності фінансового управління грошовими потоками, результат оцінки ймовірності банкрутства буде також зростати і, навпаки.

Результати розрахунку показників, що лежать в основі доведення достовірності сформованих гіпотез дозволять комплексно оцінити грошові потоки та їх вплив на діяльність підприємства. Найбільш оптимальним для доведення гіпотез є обчислення показників як мінімум за 5 останніх років, що дозволить побачити динаміку їх зміни та чітко сформулювати висновки і управлінські завдання.

2.2 Оцінка фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія» та розвитку транспортних підприємств в Україні

Для доведення достовірності гіпотез та формування практичних управлінських рішень обрано підприємство, яке працює в сфері вантажних автомобільних перевезень, а саме товариство з обмеженою відповідальністю

«Транс-Імперія». Перед тим як перейти до оцінки фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія», нами проведено оцінку основних показників розвитку суб'єктів господарювання в сфері вантажних автомобільних перевезень. Це дозволить в кінцевому підсумку визначити настільки ефективно працює ТзОВ «Транс-Імперія» порівняно із суб'єктами господарювання в даній сфері в цілому по Україні. Динаміка показників розвитку та діяльності суб'єктів в сфері вантажних автомобільних перевезень відображена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка показників розвитку та діяльності суб'єктів господарювання, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень*

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість діючих суб'єктів господарювання в даній сфері, одиниць	56945	56244	53656	62399	62048
Кількість зайнятих працівників у даній сфері, осіб	180447	184293	171084	187658	187062
Кількість найманих працівників у суб'єктів господарювання у даній сфері, осіб	129798	134085	122576	130803	131038
Обсяг реалізованої продукції (послуг) суб'єктами господарювання даної сфери, млн грн	127383,0	161687,1	129470,9	159245,1	168242,5
Обсяг виробленої продукції (послуг) суб'єктами господарювання даної сфери, млн грн	119290,1	152605,4	125159,7	152714,9	159224,2
Додана вартість за витратами виробництва у суб'єктів господарювання у даній сфері, млн. грн	41160,0	59407,2	47295,9	57346,3	62833,5

*Складено за джерелом [27]

Дані табл. 2.4 показують, що усі показники розвитку суб'єктів господарювання у сфері вантажних автомобільних перевезень зменшились у 2022 році, що пов'язано із повномасштабною війною в Україні. Зокрема, у 2022 році через війну в країні частина бізнесу в сфері вантажних автомобільних перевезень була знищена, деякі підприємства було ліквідовано, а окрема частина суб'єктів господарювання перевела свій бізнес в більш безпечні регіони країни у яких не ведуться бойові дії і які не перебувають під окупацією. Однак, у 2023 році

відбулось збільшення кількості суб'єктів господарювання в сфері вантажних автомобільних перевезень на 8743 тис. грн. Обсяг реалізації послуг суб'єктами господарювання в сфері транспортних перевезень зріс у 2023 році на 23,0%. Додана вартість за виробничими витратами у 2023 році зросла на 21,3%.

У 2024 році відбулось зменшення кількості суб'єктів господарювання в сфері вантажних автомобільних перевезень. Зокрема, кількість суб'єктів господарювання в даній сфері у 2024 році зменшилась на 0,56%. Кількість зайнятих осіб у суб'єктів господарювання в сфері вантажних автомобільних перевезень знизилась на 0,32%. Однак, незважаючи на зменшення кількості суб'єктів господарювання в сфері вантажних автомобільних перевезень, обсяг реалізації даними суб'єктами господарювання у 2024 році зріс на 5,65%, а обсяг виробництва зріс на 4,26%. Збільшення обсягу виробництва та реалізації відбулось за рахунок збільшення цін на транспортні послуги.

На рисунку 2.1 відображено динаміку рівня рентабельності операційної діяльності підприємств, що працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень в цілому по Україні.

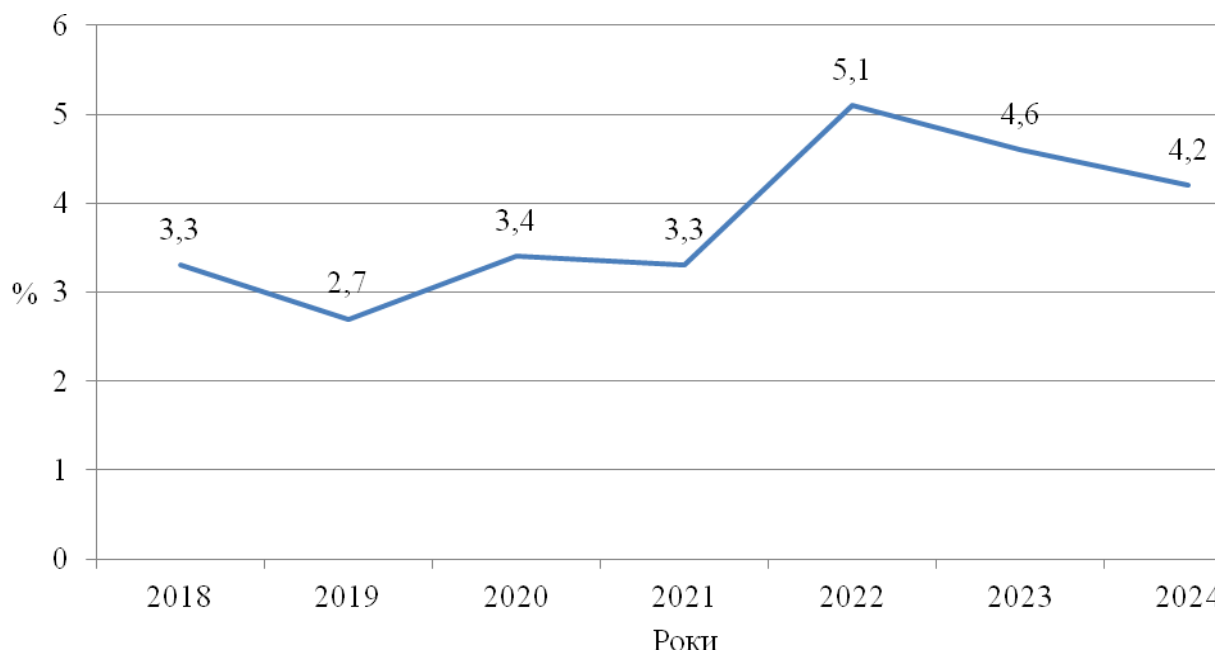

Рисунок 2.1 – Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень в цілому по Україні*

*Розроблено за джерелом [27]

Як показують дані рис. 2.1 найвищий рівень рентабельності операційної діяльності підприємств, які функціонують в сфері вантажних автомобільних перевезень припадав на 2022 рік, що пов'язано із тим, що більшість підприємств, які працювали збитково припинили свою діяльність, що відповідно вплинуло на обсяг отриманого прибутку до оподаткування в даній сфері. В середньому за 7 років рентабельність операційної діяльності підприємств, які працювали в сфері вантажних автомобільних перевезень становила 3,8%, тобто на 1 грн операційних витрат припадало 3,8 коп. прибутку до операційної діяльності. У цьому аспекті варто відмітити низьку ефективність операційної діяльності підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень, що обумовлено значними витратами на паливо, заробітну плату та обслуговування вантажних транспортних засобів.

На рисунку 2.2 відображено рентабельність усієї діяльності підприємств у сфері вантажних автомобільних перевезень в цілому в Україні.

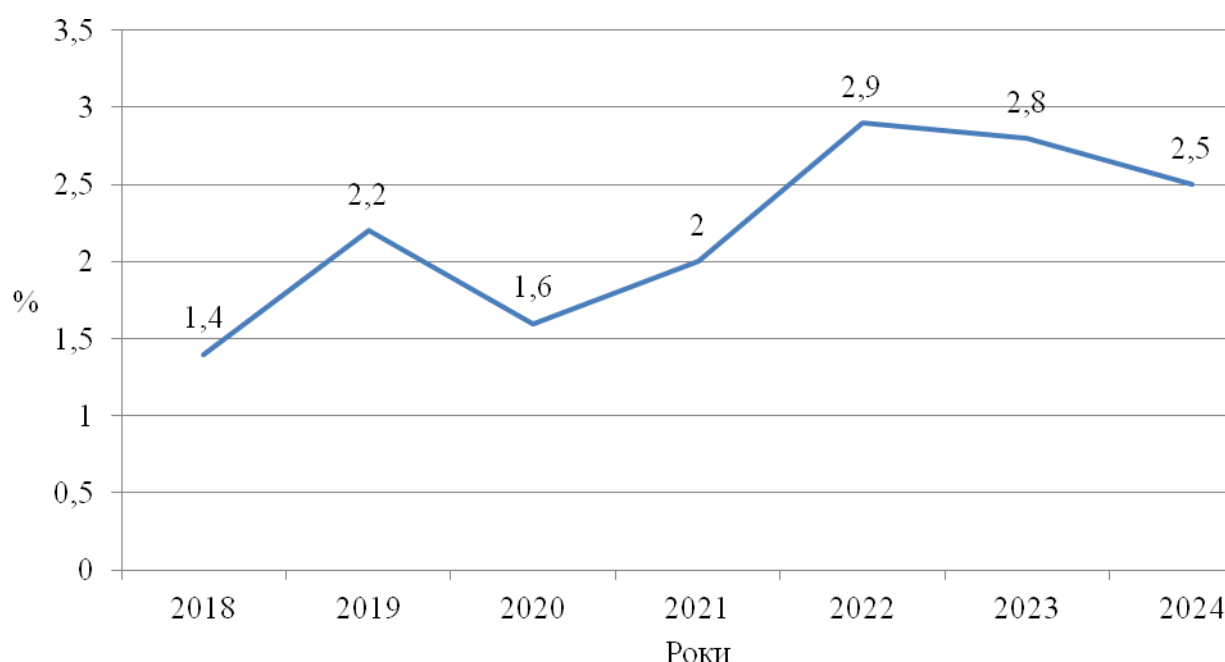

Рисунок 2.2 – Динаміка рентабельності усієї діяльності підприємств, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень*

*Розроблено за джерелом [27]

Згідно до рис. 2.2 також варто відмітити, що найвищий рівень

рентабельності усієї діяльності підприємств у сфері вантажних автомобільних перевезень в цілому в Україні припадав на 2022 рік. Однак в цілому, рентабельність усієї діяльності підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень є досить низькою, що пов'язано із високими ризиками в їх діяльності, які призводять до збитковості. Загалом, у 2024 році на 1 грн вартості майна усіх підприємств, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень в Україні в середньому припадало 2,5 коп. чистого прибутку.

Щодо прибутковості діяльності підприємств, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень в розрізі регіонів України, на рисунку 2.3 відображено питому вагу кожного регіону у формування прибутку до оподаткування підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень в цілому по Україні.

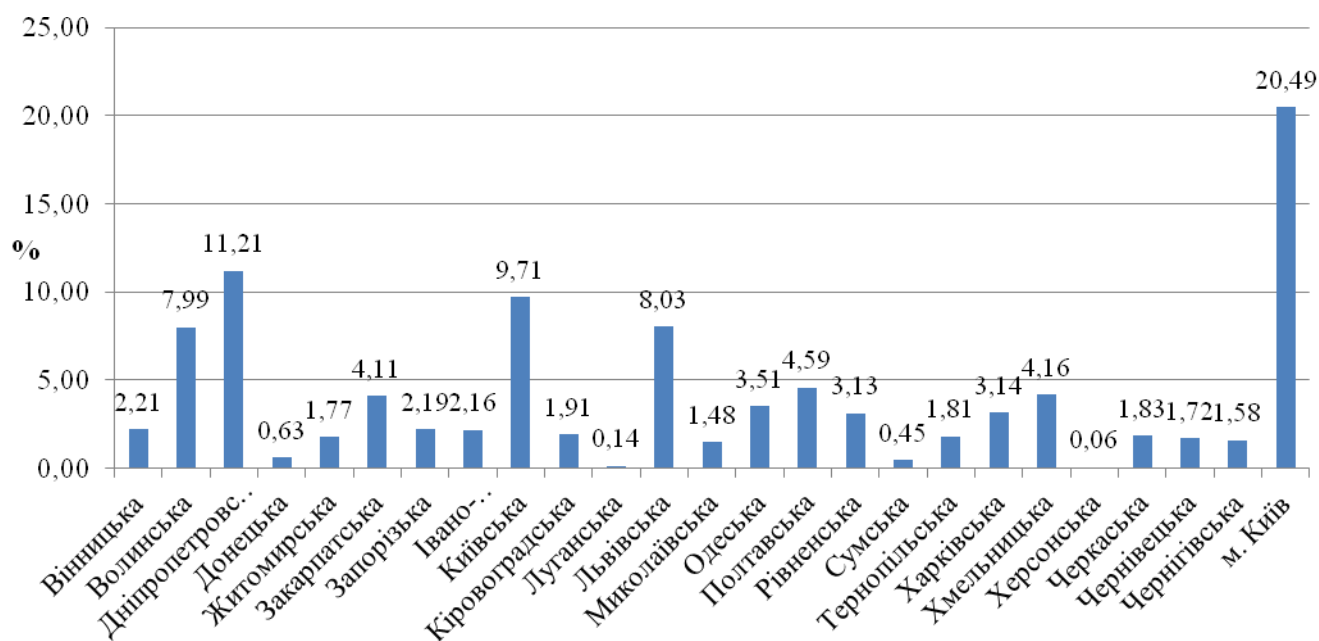

Рисунок 2.3 – Питома вага регіонів України в обсязі прибутку до оподаткування отриманого підприємствами в сфері вантажних перевезень в цілому в Україні у 2023 році*

*Розроблено за джерелом [27]

Згідно до даних рис. 2.3 можна свідчити, що лідируючі позиції за питоною вагою регіону в обсязі прибутку до оподаткування підприємств, які працюють в

сфері вантажних автомобільних перевезень у 2023 році займало м. Київ (20,49%). Найнижчі частки в прибутку до оподаткування підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень займали Донецька, Луганська та Херсонська області. В першу чергу це пояснюється відсутністю достовірних даних в результаті окупації частини території даних регіонів, а також веденням бойових дій на землях даних областей.

До п'ятірки регіонів лідерів за часткою в обсягах прибутку до оподаткування підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень окрім м. Київ, увійшли Волинська, Дніпропетровська, Київська та Львівська область, що пояснюється значною кількістю підприємств в даній сфері, а також масштабами їх діяльності, яка спрямована за вантажні перевезення за кордон. Загалом, лідируючі позиції за кількістю підприємств, які займаються вантажними автомобільними перевезеннями займають м. Київ (1211 одиниць), Дніпропетровська (674 одиниць) та Київська (544 одиниць) області. Волинська (344 одиниць) і Львівська (488 одиниць) області поступаються за кількістю підприємств в сфері вантажних автомобільних перевезень Одеській області (522 одиниці). Однак, як свідчать фінансові результати діяльності підприємств, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень, незважаючи на значну кількість підприємств в сфері вантажних перевезень в Одеській області, значна їх частина працювала збитково.

Загалом, варто свідчити, що підприємства, які працюють в сфері вантажних автомобільних перевезень активно розвиваються в Україні, збільшуючи кількість та обсяги наданих транспортних послуг за рахунок розширення географії ринків збуту.

ТзОВ «Транс-Імперія», яке обрано об'єктом кваліфікаційної роботи також активно розвивається, нарощуючи обороти та сприяючи збільшенню кількості наданих транспортних послуг. Підприємство знаходить у с. Липини Луцького району Волинської області і працює в сфері надання транспортних послуг щодо перевезення вантажів в межах країни та за кордон. Статутний капітал ТзОВ «Транс-Імперія» становить 7622 тис. грн і джерелами його фінансування виступають як власні, так і позикові кошти. Чисельність працюючих у 2020 році

становила 55 осіб, у 2021 році – 59 осіб, у 2022 році – 87 осіб, у 2023 році становила 90 осіб, а у 2024 році – 98 осіб.

Результати аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ТЗОВ «Транс-Імперія» відображено у таблиці 2,5.

Таблиця 2.5 – Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТЗОВ «Транс-Імперія»

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Чистий дохід від реалізації продукції, робіт послуг, тис. грн	56134	73433	135660	164804	203968	17299	62227	29144	39164
Чистий прибуток, тис. грн	2741	2682	5634	8793	9618	-59	2952	3159	825
Власний капітал, тис. грн	19743	22425	28059	36852	46470	2682	5634	8793	9618
Позиковий капітал, тис. грн	12827	20854	38535	25445	54988	8027	17681	-13090	29543
Вартість майна, тис. грн	32570	43279	66594	62297	101458	10709	23315	-4297	39161
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	4103	7744	27793	29978	60889	3641	20049	2185	30911
Оборотні активи, тис. грн	28197	35374	33115	32182	39604	7177	-2259	-933	7422
Дебіторська заборгованість, тис. грн	17754	14590	23473	20388	34153	-3164	8883	-3085	13765
Рентабельність підприємства, %	10,0	7,1	10,3	13,6	11,7	-2,9	3,2	3,4	-1,9
Рентабельність продукції, %	9,3	8,8	5,5	6,6	9,6	-0,4	-3,3	1,1	3,0
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,606	0,518	0,421	0,592	0,458	-0,088	-0,097	0,170	-0,134
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,318	2,310	3,962	5,048	5,683	-0,008	1,651	1,086	0,635
Коефіцієнт повільної ліквідності	2,198	2,129	1,018	1,742	0,911	-0,069	-1,111	0,724	-0,831
Фондовіддача, грн / грн	18,777	12,397	7,635	5,705	4,489	-6,380	-4,762	-1,929	-1,216
Коефіцієнт зносу	0,719	0,595	0,335	0,390	0,339	-0,123	-0,261	0,055	-0,051

Результати аналізу показників, що подані у табл. 2.5 показують, що в динаміці відбулось збільшення чистого доходу від реалізації продукції. У 2021 році чистий дохід від реалізації продукції зріс на 30,8%, у 2022 році – на 84,7%, у 2023 році – на 21,4%, а у 2024 році – на 23,8%. Збільшення чистого доходу від реалізації продукції відбулось за рахунок збільшення кількості наданих транспортних послуг, а також їх вартості, яка зросла. Щодо чистого прибутку, то його зменшення відбулось лише у 2021 році на 2,2%. У 2022-2024 роках чистий прибуток зростає, що свідчить про покращення прибутковості ТзОВ «Транс-Імперія». Зниження чистого прибутку у 2021 році відбулось за рахунок зменшення прибутку від операційної діяльності за рахунок зменшення інших операційних доходів та збільшення адміністративних витрат.

Зміна чистого прибутку вплинула на зміну рентабельності підприємства. У 2020 році на 1 грн середньорічної вартості майна підприємства припадало 10 коп. чистого прибутку. У 2021 році на 1 грн середньорічного обсягу майна припадало 7,1 коп. чистого прибутку. Зменшення рентабельності підприємства у 2021 році відбулось за рахунок зменшення чистого прибутку та збільшення середньорічної вартості майна. У 2022 році на 1 грн вартості майна припадало 10,3 коп. чистого прибутку, у 2023 році – 13,6 коп. чистого прибутку, а у 2024 році – 11,7 коп. чистого прибутку. Зниження рентабельності підприємства у 2024 році пов'язано зі збільшення середньорічної вартості майна за рахунок збільшення вартості основних засобів та обсягу поточної дебіторської заборгованості.

Рентабельність продукції в цілому є низькою, що обумовлено високими операційними витратами підприємства. У 2020 році на 1 грн собівартості реалізованої продукції припадало 9,3 коп. валового прибутку, у 2021 році – 8,8 коп. валового прибутку, у 2022 році – 5,5 коп. валового прибутку, у 2023 році – 6,6 коп. валового прибутку, а у 2024 році – 9,6 коп. валового прибутку.

Власний капітал підприємства зростає в динаміці, що обумовлено збільшення нерозподіленого прибутку, який складає його переважну частку. Разом з тим джерелом формування власного капіталу є зареєстрований капітал. Відносно позикового капіталу, то його зменшення відбулось у 2023 році на 13090

тис. грн, що вплинуло на зменшення вартості майна підприємства у 2023 році.

Вартість майна підприємства зростала в динаміці, лише зменшення відбулось у 2023 році на 6,4%. У 2021 році вартість майна зросла на 32,9%, у 2022 році – на 53,9%, а у 2024 році – на 62,9%. Основним чинником збільшення вартості майна було зростання залишкової вартості основних засобів в результаті придбання нових вантажних транспортних засобів. Щодо оборотних активів, то їх вартість у 202 році знизилась на 2259 тис. грн, а у 2023 році – на 933 тис. грн. Зниження вартості оборотних активів відбулось за рахунок зменшення обсягу грошових коштів у 2022 році та за рахунок зменшення запасів і дебіторської заборгованості у 2023 році.

Залишкова вартість основних засобів зростала в динаміці, що пов'язано із активною інвестиційною діяльністю підприємства і придбанням нових транспортних засобів для вантажних перевезень. У 2021 році залишкова вартість основних засобів зросла на 88,7%, у 2022 році – на 258,9%, у 2023 році – на 7,9%, а у 2024 році – на 103,1%.

Вартість оборотних активів змінювалась також в динаміці, що пов'язано зі зміною їх складових до яких віднесено виробничі запаси, поточну дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші оборотні активи. Щодо дебіторської заборгованості, то уся наявна дебіторська заборгованість є поточною і переважну її частку складає клієнтська дебіторська заборгованість, а саме за надані транспортні послуги. У 2021 році мало місце зниження дебіторської заборгованості на 17,8%, у 2022 році – ріст на 60,9%, у 2023 році – зниження на 13,1%, а у 2024 році – збільшення на 67,5%. Ріст дебіторської заборгованості є не дуже позитивним чинником в діяльності підприємства, оскільки зменшується обсяг власних коштів для фінансування поточних потреб.

Коефіцієнт фінансової незалежності показує, що підприємство у 2022 та 2024 роках було фінансово нестійким і переважну більшість джерел фінансування склали позикові кошти. У 2020 році власні кошти становили 60,6% джерел фінансування активів, у 2021 році – 51,8% джерел фінансування бізнесу, у 2022 році – 42,1% джерел фінансування, у 2023 році – 59,2% джерел фінансування, а у

2024 році – 45,8% джерел фінансування. Загалом, зниження частки власних коштів в джерелах фінансування обумовлено збільшенням позикового капіталу, а саме довгострокових кредитів банку та кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги.

Оборотність коштів, спрямованих в оборотні активи знизилась у 2021 році, що пов'язано зі збільшенням середньорічного обсягу оборотних активів. У 2022 році оборотність оборотних активів зросла і показує, що оборотні активи здійснили 3,962 обороти у чистій виручці від реалізації продукції. У 2023 році оборотні активи здійснили 5,048 оборотів у чистій виручці від реалізації продукції, а у 2024 році – 5,683 обороти у чистому доході від реалізації продукції.

Коефіцієнт повільної ліквідності у 2020-2023 роках був вищим за одиницю, що свідчить про повне покриття поточних зобов'язань поточними пасивами. Однак, у 2024 році повільноліквідні активи покривали лише 91,1% поточних боргів, що свідчить про наявність значних обсягів поточних зобов'язань та відсутність власних коштів в обороті. Найбільша частка поточних пасивів покривалась поточними активами у 2020 році, а саме оборотні активи перевищувати поточні пасиви в 2,198 разів.

Фондовіддача показує, що у 2020 році на 1 грн середньорічної залишкової вартості основних засобів припадало 18,777 грн чистого доходу від реалізації продукції. У 2021 році на 1 грн середньорічної залишкової вартості основних засобів припадало 12,397 грн чистого доходу від реалізації продукції. У 2022 році на 1 грн середньорічної залишкової вартості основних засобів припадало 7,635 грн чистого доходу від надання транспортних послуг, у 2023 році – 5,705 грн чистого доходу від реалізації, а у 2024 році – 4,489 грн чистого доходу від реалізації продукції. Зниження фондівіддачі свідчить про зниження ефективності використання основних засобів і пов'язано зі збільшенням середньорічної залишкової вартості основних засобів.

Коефіцієнт зносу знижувався в динаміці, що пов'язано із оновленням основних засобів та придбанням нових транспортних засобів. У 2020 році частка зношених основних засобів становила 71,9% первісної вартості основних засобів,

а у 2024 році – 33,9% первісної вартості основних засобів.

В цілому, проведено аналіз основних фінансово-економічних показників дозволяє відмітити прибуткову діяльність ТзОВ «Транс-Імперія», а також відзначає зростання вартості майна, оновлення основних засобів та нарощення товарообороту.

2.3 Аналіз формування та розподілу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»

Для доведення достовірності сформованих гіпотез, які відзначають вплив грошових потоків на діяльність підприємства, необхідним є аналіз формування і розподілу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія». Обсяги грошових потоків в межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності відображаються у звіті про рух грошових коштів. Аналіз вхідних грошових потоків в межах трьох видів діяльності відображені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз вхідних грошових потоків підприємства, тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Темп приросту, %			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Вхідні грошові потоки операційної діяльності</i>	54240	79363	135821	180618	214311	46,3	71,1	33,0	18,7
Надходження від реалізації продукції	51933	76301	132651	172482	199976	46,9	73,9	30,0	15,9
Повернення податків і зборів	2259	2975	2748	7709	13294	31,7	-7,6	180,5	72,4
Надходження штрафів від боржників	48	69	315	423	815	43,8	36. в 4,6 разів	34,3	92,7
Надходження від роялті та авторських винагород	0	18	107	4	226	-	36. в 5,9 разів	-96,3	36. в 56,5 разів
<i>Вхідні грошові потоки інвестиційної діяльності</i>	0	0	0	0	0	-	-	-	-

Продовження таблиці 2.6

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
<i>Вхідні грошові потоки фінансової діяльності</i>	0	4408	6889	11581	10385		56,3	68,1	-10,3
Отримання позик	0	4408	6889	11581	10385		56,3	68,1	-10,3
<i>Всього вхідних грошових потоків</i>	54240	83771	142710	192199	224696	54,4	70,4	34,7	16,9

Згідно до даних табл. 2.6 вхідні грошові потоки зростали в динаміці. У 2021 році вхідні грошові потоки зросли на 54,4%, у 2022 році – на 70,4%, у 2023 році – на 34,7%, а у 2024 році – на 16,9%. Зростання вхідних грошових потоків відбулось в основному за рахунок збільшення грошових надходжень операційної діяльності, до яких віднесено надходження від реалізації транспортних послуг, отримані штрафи від боржників, суми повернутих податків і зборів, а також надходження від роялті. В динаміці зростали надходження від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, а також надходження від отриманих штрафів від боржників.

Щодо інвестиційної діяльності, то протягом 2020-2024 років вхідні грошові потоки були нульовими, що пов'язано із відсутністю доходів в результаті інвестиційної діяльності. Щодо фінансової діяльності, то вхідні грошові потоки у 2020 році були нульовими, у 2021-2024 роках джерелами вхідних грошових потоків фінансової діяльності були надходження від отриманих довгострокових кредитів.

Вихідні грошові потоки ТзОВ «Транс-Імперія» в межах трьох видів діяльності відображені у таблиці 2.7.

Вихідні грошові потоки зростали в динаміці. Зокрема темп приросту вихідних грошових потоків склав у 2021 році 46,5%, у 2022 році – 88,2%, у 2023 році – 29,%, а у 2024 році – 20,8%. Найбільшу частку вихідних грошових потоків займали витрачання в межах операційної діяльності. Вихідні грошові потоки операційної діяльності склали 95,2% усіх грошових видатків підприємства у 2020 році. У 2021 році грошові видатки операційної діяльності становили 93,7% усіх вихідних грошових потоків, у 2022 році – 96,5% усіх вихідних грошових потоків, у 2023 році – 94,3% усіх вихідних грошових потоків, а у 2024 році –

96,9% усіх вихідних грошових потоків підприємства.

Таблиця 2.7 – Аналіз вихідних грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Темп приросту, %			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
<i>Вихідні грошові потоки операційної діяльності</i>	50895	73415	142329	179534	222781	44,2	93,9	26,1	24,1
Витрачання на придбання товарів, робіт та послуг	22802	37731	93459	106634	128811	65,5	147,7	14,1	20,8
Витрачання на оплату праці	2525	3570	4678	7981	10125	41,4	31,0	70,6	26,9
Витрачання на соціальні заходи	712	1076	1200	2340	2705	51,1	11,5	95,0	15,6
Витрачання на податки та збори	1130	1679	1880	3452	4687	48,6	12,0	83,6	35,8
Інші витрачання	23726	29359	41112	59127	76453	23,7	40,0	43,8	29,3
<i>Вихідні грошові потоки інвестиційної діяльності</i>	2584	4955	0	0	0	91,8	-100,0	-	-
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	16	13				-18,8	-100,0	-	-
Витрачання на придбання необоротних активів	2568	4942				92,4	-100,0	-	-
<i>Вихідні грошові потоки фінансової діяльності</i>	0	0	5159	10765	7050	-	-	108,7	-34,5
Витрачання на погашення позик			5128	10594	6602	-	-	106,6	-37,7
Витрачання на сплату відсотків			31	171	448	-	-	36, в 5,5 разів	162,0
<i>Всього вихідних грошових потоків</i>	53479	78370	147488	190299	229831	46,5	88,2	29,0	20,8

У 2020-2021 році мали місце вихідні грошові потоки інвестиційної діяльності, до яких належали витрачання на придбання фінансових інвестицій та

основних засобів. У 2022-2024 роках підприємство не здійснювало грошових видатків в межах інвестиційної діяльності. Щодо фінансової діяльності, то основні грошові видатки здійснювались на погашення кредитів та сплату відсотків за ними. У 2020-2021 роках вихідні грошові потоки в межах фінансової діяльності були відсутніми, що пов'язано із тим, що кредити підприємство отримало в кінці 2021 року і усі виплати за ними почало здійснювати, починаючи із 2022 року. Аналіз чистих грошових потоків здійснено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз чистих грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Чистий грошовий потік операційної діяльності	3345	5948	-6508	1084	-8470	2603	-12456	7592	-9554
Чистий грошовий потік інвестиційної діяльності	-2584	-4955	0	0	0	-2371	4955	0	0
Чистий грошовий потік фінансової діяльності	0	4408	1730	816	3335	4408	-2678	-914	2519
Загальний чистий грошовий потік	761	5401	-4778	1900	-5135	4640	-10179	6678	-7035
Грошові кошти на початок року	739	1564	6503	2887	5539	825	4939	-3616	2652
Грошові кошти на кінець року	1564	6503	2887	5539	825	4939	-3616	2652	-4714

Загальний чистий грошовий потік зріс у 2021 році на 4640 тис. грн, у 2022 році знизився на 10179 тис. грн, у 2023 році – зріс на 6678 тис. грн, а у 2024 році – зменшився на 7035 тис. грн. Щодо чистого грошового потоку операційної діяльності, то варто відмітити, що у 2021 та 2024 роках його негативне значення обумовлено перевищення вихідних грошових потоків над вхідними грошовими потоками. Чистий грошовий потік інвестиційної діяльності мав негативне значення за рахунок того, що були відсутніми грошові надходження інвестиційної діяльності. Чистий грошовий потік в результаті фінансової діяльності мав додатне значення, що пов'язано із наявністю грошових надходжень фінансової діяльності,

джерелами формування яких були отримані банківські кредити.

Негативне значення чистого грошового потоку у 2022 та 2024 роках вплинуло на зменшення обсягу грошових коштів на рахунках в банку, що відповідно негативно відзначилось на рівні ліквідності активів ТзОВ «Транс-Імперія».

Аналіз ефективності формування і розподілу грошових потоків відображено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз ефективності формування та розподілу грошових потоків

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Рівень завантаження грошових потоків	1,014	1,069	0,968	1,010	0,978	0,055	-0,101	0,042	-0,032
Рівень окупності грошових потоків	0,986	0,936	1,033	0,990	1,023	-0,050	0,098	-0,043	0,033
Дохідність вхідних грошових потоків	0,014	0,064	-0,033	0,010	-0,023	0,050	-0,098	0,043	-0,033
Дохідність вихідних грошових потоків	0,014	0,069	-0,032	0,010	-0,022	0,055	-0,101	0,042	-0,032
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,999	1,006	0,992	0,996	0,998	0,007	-0,014	0,004	0,002

Результати обчислення показників, що подані у таблиці 2.9 відзначають не лише ефективність формування і розподілу грошових потоків, а й відзначають настільки ефективно здійснюється управління ними в контексті забезпечення їх збалансування. Низька ефективність формування та розподілу грошових потоків наявна у 2022 та 2024 роках, що пов'язано із перевищенням вихідних грошових потоків над вхідними грошовими потоками. Рівень завантаження грошових потоків показує, що на 1 грн грошових видатків у 2020 році припадало 1,014 грн грошових надходжень, у 2021 році 1,069 грн грошових надходжень, у 2022 році – 0,968 грн грошових надходжень, у 2023 році – 1,010 грн грошових надходжень, а у 2024 році – 0,978 грн грошових надходжень.

Рівень окупності грошових потоків має бути меншим одиниці, щоб відображати достатній рівень ефективності формування та використання грошових потоків. У 2022 та 2024 роках зазначений показник перевищував одиницю, що свідчить неефективне управління грошовими потоками та їх незбалансованість. Рівень окупності грошових потоків показує, що у 2020 році на 1 грн вхідних грошових потоків припадало 0,986 грн вихідних грошових потоків, у 2021 році – 0,936 грн вихідних грошових потоків, у 2022 році – 1,033 грн вихідних грошових потоків, у 2023 році – 0,990 грн вихідних грошових потоків, а у 2024 році – 1,023 грн вихідних грошових потоків.

Показники дохідності вхідних та вихідних грошових потоків показують неефективне їх формування та розподіл у 2022 та 2024 роках, що є свідченням від'ємного значення чистого грошового потоку у ці роки. Зокрема, у 2020 році на 1 грн вхідних грошових потоків припадало 0,014 грн чистих грошових потоків і на 1 грн вихідних грошових потоків також припадало 0,014 грн чистих грошових потоків. У 2021 році на 1 грн вхідних грошових потоків припадало 0,064 грн чистого грошового потоку, а на 1 грн вихідних грошових потоків – 0,069 грн чистих грошових потоків. У 2022 році на 1 грн вхідних грошових потоків припадало 0,033 грн від'ємного чистого грошового потоку, а на 1 грн вихідних грошових потоків – 0,032 грн від'ємного чистого грошового потоку. У 2023 році було досягнуто збалансування грошових потоків за обсягами і дохідність вхідних і вихідних грошових потоків була на однаковому рівні і становила 1%. У 2024 році на 1 грн вхідних грошових потоків припадало 0,023 грн від'ємного чистого грошового потоку, а на 1 грн вихідних грошових потоків – 0,022 грн від'ємного чистого грошового потоку.

В цілому варто відмітити, що обсяг вхідних та вихідних грошових потоків зростав в динаміці, що обумовлено збільшенням кількості наданих транспортних послуг та їх вартості. Виявлено, що у 2022 та 2024 роках, грошові потоки були незбалансовані за обсягами, що призвело до отримання негативного значення чистого грошового потоку. В результаті незбалансованості грошових потоків у 2022 та 2024 роках, ефективність їх формування та розподілу була незадовільною,

що призвело до зменшення обсягу абсолютно ліквідних активів на балансі ТзОВ «Транс-Імперія».

2.4 Оцінка результатів доведення достовірності висунутих гіпотез в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія»

В контексті доведення достовірності сформованих гіпотез необхідно провести розрахунки необхідних показників за методикою, зазначеною у п.п. 2.1. Зокрема, для доведення достовірності першої гіпотези необхідно здійснити аналіз ліквідності та платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія». У цьому контексті необхідно здійснити розподіл активів за рівнем ліквідності, що відображено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз активів, розподілених за рівнем ліквідності

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Абсолютно ліквідні активи, тис. грн	1564	6503	2887	5539	825	4939	-3616	2652	-4714
Швидколіквідні активи, тис. грн	18965	16010	29075	25493	35678	-2955	13065	-3582	10185
Повільноліквідні активи, тис. грн	7668	12861	1153	1150	3101	5193	-11708	-3	1951
Важко ліквідні активи, тис. грн	4373	7905	33479	30115	61854	3532	25574	-3364	31739
Активи, тис. грн	32570	43279	66594	62297	101458	10709	23315	-4297	39161

Загалом, активи підприємства збільшувались у 2021 році на 10709 тис. грн., у 2022 році – на 23315 тис. грн, а у 2024 році – на 39161 тис. грн. У 2023 році активи підприємства зменшились на 4297 тис. грн за рахунок зменшення швидколіквідних активів на 3582 тис. грн та за рахунок зменшення повільноліквідних активів на 3364 тис. грн. Щодо абсолютно ліквідних активів то їх зменшення у 2022 та 2024 роках пов'язано із отримання негативного значення чистих грошових потоків. Швидколіквідні активи у 2021 зменшились на 2955 тис. грн за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги. У 2022 році швидколіквідні активи зросли на 13065 тис. грн за рахунок

росту клієнтської дебіторської заборгованості та дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом. У 2023 році швидколіквідні активи знову зменшувались, а у 2024 році зросли на 10185 тис. грн. У період коли відбувається ріст дебіторської заборгованості знижується обсяг абсолютно ліквідних активів, що можна пояснити тим, що в умовах несвоєчасних розрахунків за надані послуги зменшується обсяг вхідних грошових потоків, а це відповідно зниження грошових коштів на рахунках в банку, які є головним джерелом формування абсолютно ліквідних активів.

Щодо повільноліквідних активів, то основним чинником їх зміни на підприємстві є збільшення чи зменшення обсягу виробничих запасів. У 2020 та 2021 роках до повільноліквідних активів ТзОВ «Транс-Імперія» також належали витрати майбутніх періодів. Головним чинником зміни важколіквідних активів є збільшення чи зменшення залишкової вартості основних засобів до яких на підприємстві належать вантажний автомобільний транспорт.

В контексті оцінки показників ліквідності і платоспроможності також здійснено аналіз пасивів, розподілених за термінами вилучення з обороту, що подано в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11– Аналіз пасивів, розподілених за термінами вилучення з обороту

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Найтерміновіші пасиви, тис. грн	12375	15959	31700	17445	41976	3584	15741	-14255	24531
Короткострокові пасиви, тис. грн	452	655	834	1032	1496	203	179	198	464
Довгострокові пасиви, тис. грн	0	4240	6001	6968	11516	4240	1761	967	4548
Постійні пасиви, тис. грн	19743	22425	28059	36852	46470	2682	5634	8793	9618
Пасиви, тис. грн	32570	43279	66594	62297	101458	10709	23315	-4297	39161

Як свідчать дані табл. 2.11 у 2021 році відбулось збільшення усіх груп пасивів, що пов'язано із збільшенням як позикового т власного капіталу підприємстві. У 2022 році також мало місце збільшення усіх груп пасивів

підприємства. У 2023 році відбулось зменшення найтерміновіших пасивів на 14255 тис. грн, що вплинуло на зменшення загального обсягу пасивів на 4297 тис. грн. Зменшення найтерміновіших пасивів у 2023 році пов'язано із зменшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, а також інших поточних зобов'язань. У 2024 році пасиви підприємства зросли на 39161 тис. грн, що пов'язано зі збільшенням усіх складових пасивів, розподілених за термінами вилучення з обороту. Протягом усіх досліджуваних років відбулось збільшення постійних пасивів, джерелом формування яких є власний капітал, а саме зареєстрований капітал та нерозподілений прибуток.

Результати обчислення коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності подано у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,122	0,391	0,089	0,300	0,019	0,269	-0,303	0,211	-0,281
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,600	1,355	0,982	1,679	0,840	-0,245	-0,373	0,697	-0,840
Коефіцієнт повільної ліквідності	2,198	2,129	1,018	1,742	0,911	-0,069	-1,111	0,724	-0,831
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,539	2,605	2,047	3,372	2,334	0,066	-0,558	1,325	-1,038

Щодо показників ліквідності і платоспроможності, то варто відмітити, що лише коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню у 2020, 2022 та 2024 роках, що обумовлено невисокими обсягами грошових коштів порівняно із розмірами поточних зобов'язань і забезпечень. У 2020 році за рахунок абсолютно ліквідних активів можна було 12,2% поточних боргів, у 2021 році – 39,1% поточних боргів, у 2022 році – 8,9% поточних боргів, у 2023 році – 30% поточних боргів, а у 2024 році – 1,9% поточних боргів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, що сума абсолютно ліквідних та

швидколіквідних активів перевищувала обсяг поточних боргів у 2020, 2021 та 2023 роках. Однак коефіцієнт швидкої ліквідності протягом 2020-2024 років відповідав нормативному значенню. У 2022 році за рахунок абсолютно та швидколіквідних активів покривалось 98,2% поточних боргів, а у 2024 році – 84% поточних боргів.

Коефіцієнт повільної ліквідності протягом 2020-2023 років відповідав нормативному значенню і свідчить, що усі поточні активи перевищували поточні пасиви. У 2020 році коефіцієнт повільної ліквідності був меншим 1 і показує, що поточні активи покривали лише 91,1%. Якщо коефіцієнт повільної ліквідності є меншим 1, це також свідчить, що в обороті підприємства немає власних коштів, а усі поточні активи створені за рахунок поточних зобов'язань та забезпечень.

Коефіцієнт загальної ліквідності в середньому за п'ять років становив 2,580, що свідчить про те, що усі активи підприємства в середньому перевищують його поточні борги в 2,580 разів.

Погіршення ліквідності і платоспроможності у 2024 році за усіма показниками є свідченням впливу зниження грошових коштів на рахунках в банку. Зниження грошових коштів на рахунок в банку є результатом перевищення вихідних грошових потоків над вхідними грошовими потоками, тобто їх незбалансованості, що лежить в основі управлінського процесу.

Загалом, для доведення впливу ефективності управління грошовими потоками на рівень ліквідності і платоспроможності підприємства на рисунку 2.4 подано динаміку коефіцієнта абсолютної ліквідності та рівня завантаження грошових потоків.

Згідно до рис. 2.4 можна свідчити, що в умовах збільшення рівня завантаження грошових потоків, коефіцієнт абсолютної ліквідності зростає, і навпаки, коли рівень завантаження грошових потоків знижувався, коефіцієнт абсолютної ліквідності також спадав. Зокрема, у 2024 році рівень завантаження грошових потоків знизився із 1,01 до 0,978, а коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився із 0,3 до 0,019.

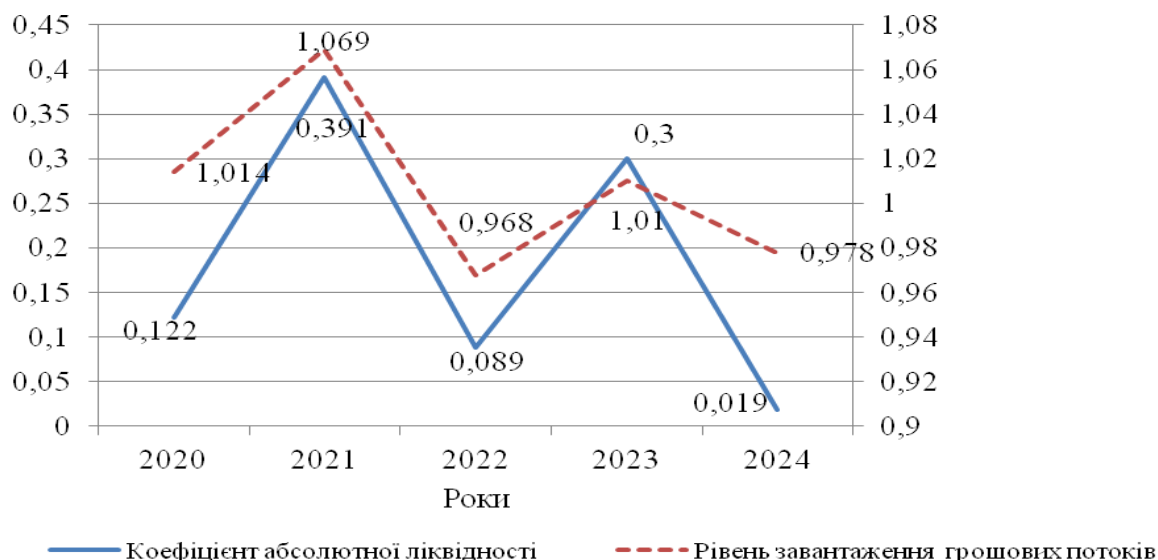

Рисунок 2.4 – Динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності та рівня завантаження грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»

Ріст рівня завантаження грошових потоків є результатом ефективного управління ними, що відповідно також відзначає позитивний вплив на ліквідність і платоспроможність підприємства, що в цілому доводить достовірність гіпотези №1. З метою доведення достовірності гіпотези №1 на рисунку 2.5 також відображено динаміку коефіцієнта загальної ліквідності і дохідності вхідних грошових потоків.

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності та дохідності вхідних грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»

Згідно да даних рис. 2.5 можна свідчити, що при підвищенні дохідності вхідних грошових потоків, коефіцієнт загальної ліквідності зростає, і навпаки, при зменшенні дохідності вхідних грошових потоків, коефіцієнт загальної ліквідності спадає. Загалом, зростання коефіцієнта дохідності вхідних грошових потоків відзначає підвищення ефективності фінансового управління грошовими потоками. Отже, це також доводить достовірність гіпотези №1 про те, що в умовах підвищення ефективності фінансового управління грошовими потоками відбувається зростання рівня ліквідності і платоспроможності підприємства. Зниження рівня ефективності фінансового управління грошовими потоками призводить до погіршення рівня ліквідності і платоспроможності підприємства.

Для доведення достовірності гіпотези № 2, яка дозволяє свідчити про вплив ліквідності і платоспроможності підприємства на рівень його фінансової стійкості, у таблиці 2.13 здійснено аналіз показників фінансової стійкості.

Таблиця 2.13 – Аналіз показників фінансової стійкості ТзОВ «Транс-Імперія»

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, +/-			
						2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,606	0,518	0,421	0,592	0,458	-0,088	-0,097	0,170	-0,134
Коефіцієнт фінансової залежності	0,394	0,482	0,579	0,408	0,542	0,088	0,097	-0,170	0,134
Коефіцієнт фінансового ризику	0,650	0,930	1,373	0,690	1,183	0,280	0,443	-0,683	0,493
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,539	1,075	0,728	1,448	0,845	-0,464	-0,347	0,720	-0,603
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	0	0,159	0,176	0,159	0,199	0,159	0,017	-0,017	0,040
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,779	0,837	0,021	0,372	-	0,058	-0,816	0,351	-
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,095	0,049	1,985	0,084	-	-0,046	1,936	-1,901	-

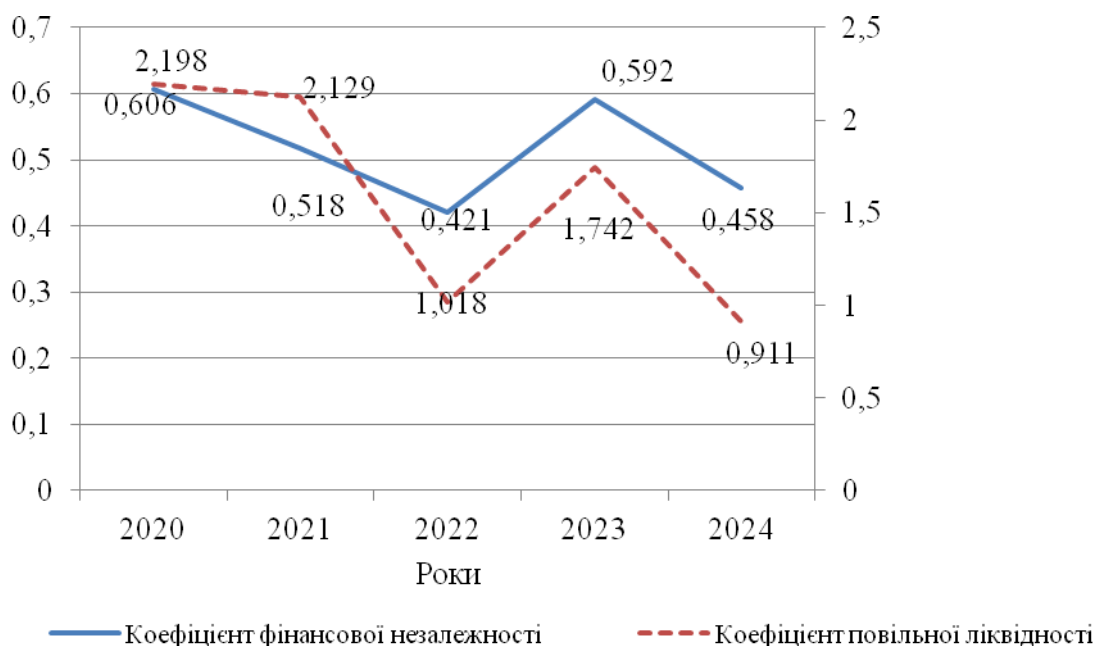
Результати обчислення показників фінансової стійкості показують, що найнижчий рівень фінансової стійкості наявний у 2022 та 2024 роках, що обумовлено перевищенням обсягу позикового капіталу над власним капіталом в джерелах фінансування. У 2020 році власний капітал становив 60,6% джерел фінансування, у 2021 році – 51,8% джерел фінансування, у 2022 році – 42,1% джерел фінансування, у 2023 році – 59,2% джерел фінансування, а у 2024 році – 45,8% джерел фінансування. У 2022 році на 1 грн власного капіталу припадало 1,373 грн позикового капіталу, а у 2024 році на 1 грн власного капіталу припадало 1,183 грн позикового капіталу. Найменший обсяг позикового капіталу припадав на 1 грн власного капіталу у 2020 році, зокрема на 1 грн власного капіталу припадало 0,650 грн позикового капіталу.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу мав нульове значення у 2020 році, що обумовлено відсутністю довгострокових зобов'язань і забезпечень на балансі підприємства у цьому році. У 2021 році довгострокові зобов'язання і забезпечення становили 15,9% довгострокових джерел фінансування діяльності, у 2022 році – 17,6% довгострокових джерел фінансування діяльності, у 2023 році – 15,9% довгострокових джерел фінансування діяльності, а у 2024 році – 19,9% довгострокових коштів, спрямованих в розвиток бізнесу. Згідно до цього можна свідчити, що коли на підприємстві не було довгострокових зобов'язань та забезпечень, то рівень фінансової стійкості був найвищим. Таким чином, в умовах зростання довгострокових зобов'язань та забезпечень, фінансова рівновага порушувалась і рівень фінансової стійкості знижувався.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, що у 2024 році в обороті не було власних коштів, а 100% власного капіталу спрямовано в необоротні активи. У 2020 році в оборотні активи було спрямовано 77,9% власних коштів, у 2021 році – 83,7% власних коштів, у 2022 році – 2,1% власних коштів, а у 2023 році – 37,2% власних коштів. Усі власні кошти, які перебувають в обороті зосереджені в поточні дебіторській заборгованості та на рахунках в банку. Запаси в створені в основному за рахунок кредиторської заборгованості. Лише у 2022

році власні кошти в повному обсязі були зосереджені у запасах і ще частина запасів була створена за рахунок поточних боргів.

В напрямку обґрунтування справедливості гіпотези №2 на рисунку 2.6 відображено динаміку коефіцієнта фінансової незалежності та коефіцієнта повільної ліквідності.

Рисунком 2.6 – Динаміка коефіцієнта повільної ліквідності та коефіцієнта фінансової незалежності

Згідно до рис. 2.6 можна відмітити, що збільшення зменшення коефіцієнта повільної ліквідності зумовлювало зменшення коефіцієнта фінансової незалежності. А у 2023 році коефіцієнт повільної ліквідності зріс і відповідно це призвело до збільшення коефіцієнта фінансової незалежності. Таким чином, чим нижчим було значення показника повільної ліквідності (2024 рік), тим меншим було значення коефіцієнта фінансової незалежності (2024 рік). Це доводить твердження, що рівень ліквідності та платоспроможності впливає на здатність підприємства бути фінансово стійким. В межах доведення другої гіпотези, на рисунку 2.7 відображено динаміку також двох коефіцієнтів, один з яких характеризує ліквідність платоспроможність, а один з них – фінансову стійкість.

Згідно до рис. 2.7 можна свідчити, що зміна коефіцієнта швидкої ліквідності

та коефіцієнта фінансової стабільності відбувалась в однаковому напрямку. Це пояснюється тим, що чим меншу частку поточних боргів підприємство покривало за рахунок абсолютно та швидколіквідних активів, тим меншу частку в джерелах фінансування складали власні кошти.

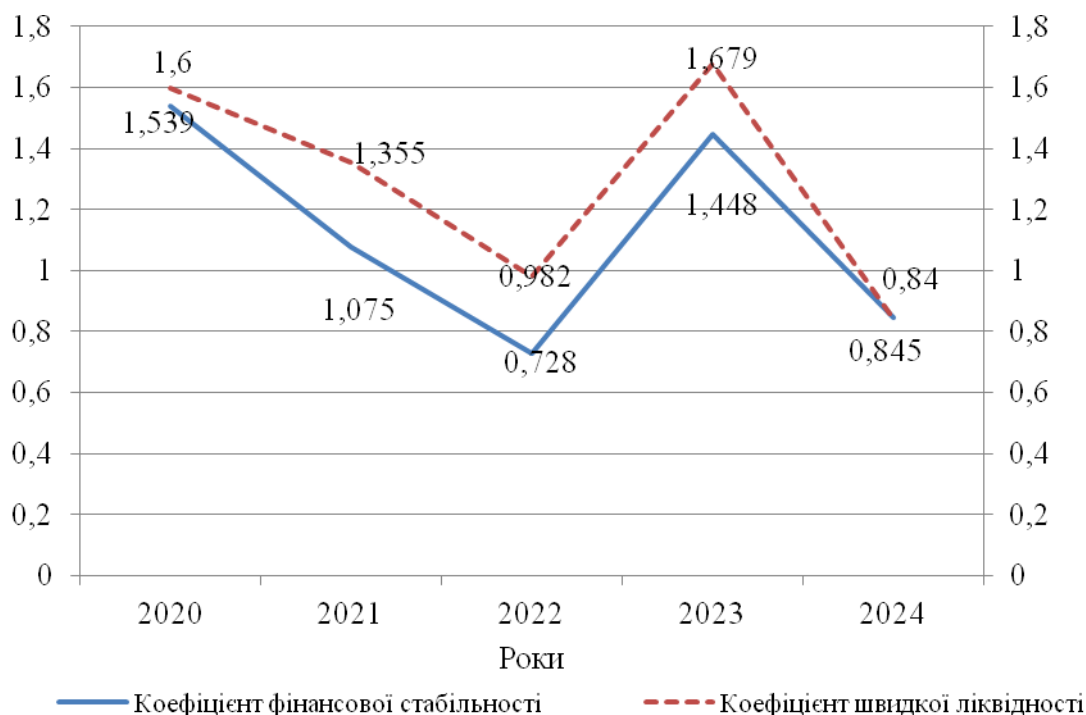

Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності та коефіцієнта фінансової стабільності

Зокрема, якщо коефіцієнт швидкої ліквідності знижувався це впливало на зниження коефіцієнта фінансової стабільності і, навпаки. Це дає підстави свідчити, що чим меншу частку поточних боргів підприємства покривають ліквідні активи, тим більшою є частка позикового капіталу в джерелах фінансування діяльності. Ці умови доводять достовірність гіпотези № 2 в практичній діяльності ТзОВ «Транс-Імперія».

Для доведення достовірності гіпотези №3, нами здійснено оцінку ймовірності банкрутства за 4 моделями. Результати оцінки ймовірності банкрутства відображені у таблиці 2.14.

Згідно до моделі О.О. Терещенка лише у 2023 році підприємство було фінансово стійким і йому не загрожувало банкрутство, а у 2020-2022 та 2024

роках, результат оцінки ймовірності банкрутства був меншим 2, це свідчить, що була порушена фінансова рівновага і необхідно було вживати певних антикризових заходів.

Таблиця 2.14 – Результати оцінки ймовірності банкрутства ТзОВ «Транс-Імперія»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Модель Терещенка О.О.					
Чистий грошовий потік/ поточні зобов'язання.	0,059	0,325	-0,147	0,103	-0,118
Валюта балансу / поточні зобов'язання.	2,539	2,605	2,047	3,372	2,334
Чистий прибуток / валюта балансу.	0,084	0,062	0,085	0,141	0,095
Чистий прибуток / виручка від реалізації	0,049	0,037	0,042	0,053	0,047
Виробничі запаси / виручка від реалізації	0,026	0,012	0,008	0,007	0,015
Виручка від реалізації / валюта балансу	1,723	1,697	2,037	2,645	2,010
Результат оцінки	1,558	1,672	1,203	2,369	1,399
Модель Матвійчука А.В.					
Оборотні активи / необоротні активи.	6,448	4,475	0,989	1,069	0,640
Чистий дохід від реалізації / поточні зобов'язання.	4,376	4,420	4,170	8,919	4,692
Чистий дохід від реалізації / власний капітал	2,843	3,275	4,835	4,472	4,389
Баланс / чистий дохід від реалізації.	0,580	0,589	0,491	0,378	0,497
Власний оборотний капітал / оборотні активи	0,779	0,837	0,021	0,372	-0,083
Позиковий капітал / власний капітал	0,650	0,930	1,373	0,690	1,183
Власний капітал / позиковий капітал	1,539	1,075	0,728	1,448	0,845
Результат оцінки	2,571	2,207	1,849	3,625	2,043
Модель Мартиненка В.П.					
Поточні активи / поточні пасиви.	2,198	2,129	1,018	1,742	0,911
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції / поточні пасиви	0,122	0,391	0,089	0,300	0,019
Власний оборотний капітал / власний капітал	0,779	0,837	0,021	0,372	-0,083
Вартість виробничого майна / майно підприємства	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96
Валовий прибуток / чистий дохід від реалізації	0,085	0,081	0,052	0,062	0,087
Результат оцінки	6,932	7,690	3,393	5,680	2,931
Модель Гриценко Л.Л., Боярко І.М, Губар А.А.					
Коефіцієнт швидкої ліквідності.	1,600	1,355	0,982	1,679	0,840
Власний капітал / позиковий капітал.	1,539	1,075	0,728	1,448	0,845
Власний оборотний капітал / поточні активи	0,545	0,530	0,018	0,426	-0,098
Чистий дохід від реалізації / середньорічний обсяг активів	2,048	1,936	2,469	2,557	2,491
Результат оцінки	0,995	0,853	1,293	1,493	1,294

Згідно до моделі А.В. Матвійчука підприємство мало задовільний фінансовий стан і низьку ймовірність банкрутства у 2020-2024 роках.

Згідно до моделі В.П. Мартиненка підприємство у 2020, 2021 та 2023 роках

мало високий рівень життєздатності, тобто було фінансово стабільним і мало низький ризик ймовірності банкрутства. У 2022 та 2024 роках ТзОВ «Транс-Імперія» мало низький рівень життєздатності, що обумовлено низькими результатами оцінки ймовірності банкрутства.

Результати оцінки ймовірності банкрутства за моделлю Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко та А.А. Губар показують, що фінансовий стан підприємства протягом 2020-2024 років був задовільний і ризик настання банкрутства був відсутнім.

З метою обґрунтування достовірності гіпотези №3 на рисунку 2.8 відображено динаміку рівня завантаження грошових потоків та сукупного результату оцінки ймовірності банкрутства за моделлю О.О. Терещенка.

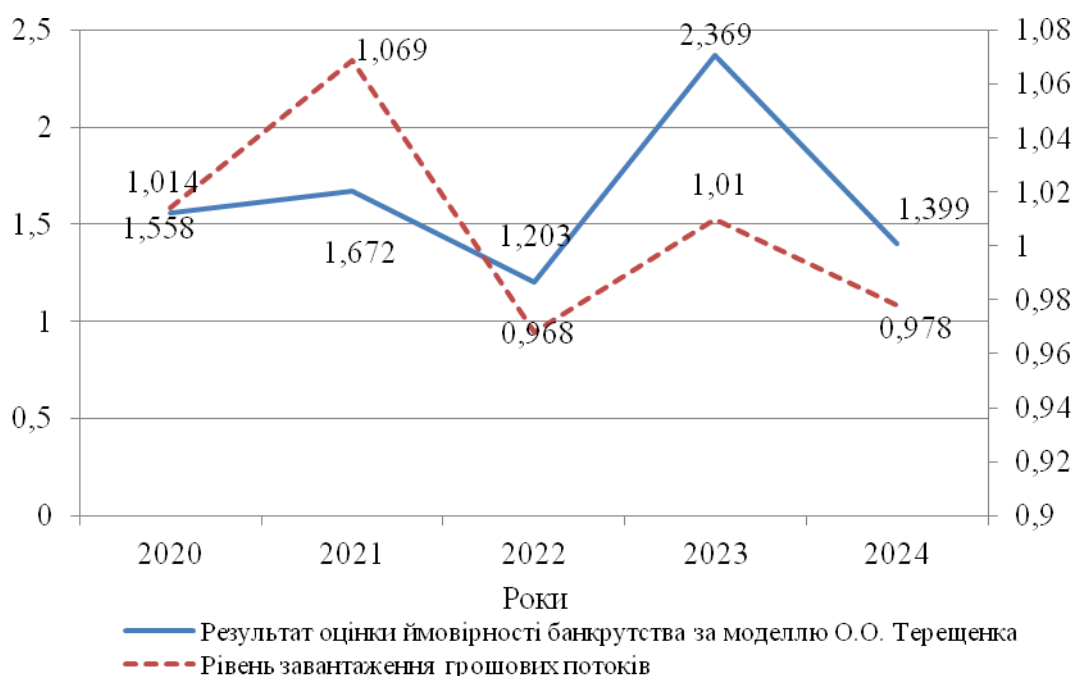

Рисунок 2.8 – Динаміка рівня завантаження грошових потоків та сукупного результату оцінки ймовірності банкрутства за моделлю О.О. Терещенка

Згідно до даних рис. 2.8 можна побачити, що в умовах зниження рівня завантаження грошових потоків, результат оцінки ймовірності банкрутства знижувався (2022 та 2024 роки), а в умовах збільшення рівня завантаження грошових потоків, результат оцінки ймовірності банкрутства зростав (2021 та 2023 роки). Підвищення рівня завантаження грошових потоків є позитивною

характеристикою управління грошовими потоками, а ріст сукупного результату оцінки ймовірності банкрутства є свідченням зниження ризику настання банкрутства. Отже, це доводить достовірність гіпотези №3 і показує вплив ефективності фінансового управління грошовими потоками на рівень ймовірності банкрутства.

В межах обґрунтування гіпотези №3 на рисунку 2.9 також відображено динаміку показника, який відображає дохідність вхідних грошових потоків та показника, який відзначає сукупний результат оцінки ймовірності банкрутства за моделлю В.П. Мартиненка.

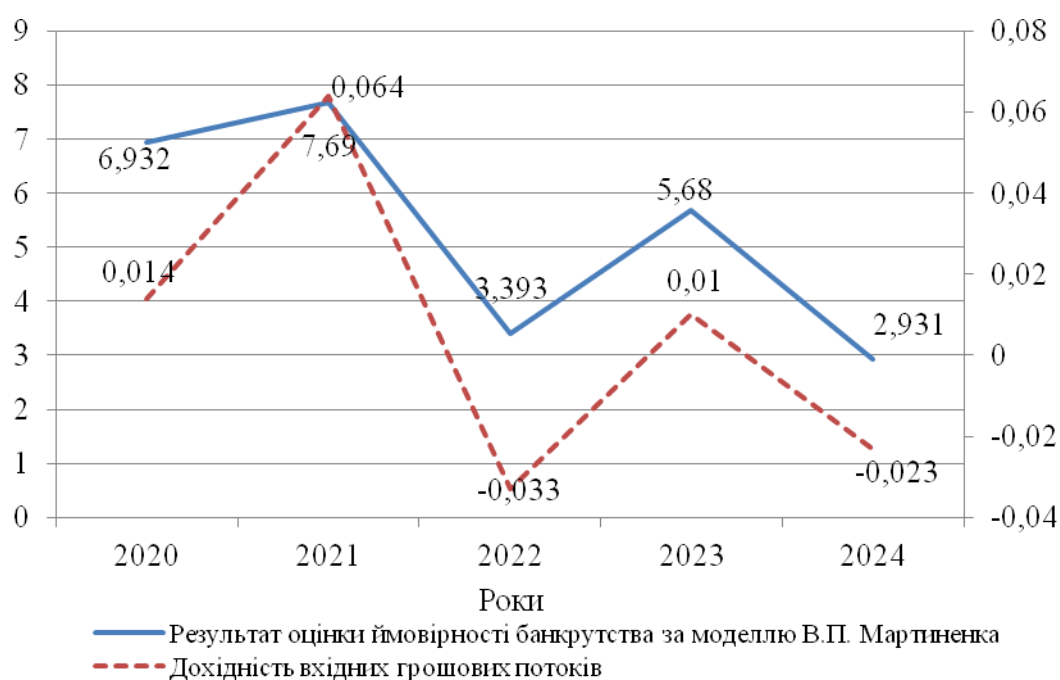

Рисунок 2.9 – Динаміка дохідності вхідних грошових потоків та сукупного результату оцінки ймовірності банкрутства за моделлю В.П. Мартиненка

Як показують дані рис. 2.9, в умовах негативного значення дохідності вхідних грошових потоків, сукупний результат оцінки ймовірності банкрутства мав найнижче значення (2022 та 2024 роки). Разом з тим, коли дохідність вхідних грошових потоків зростала, сукупний результат оцінки ймовірності банкрутства за моделлю В.П. Мартиненка також зростав. Відповідно до цього, доводимо достовірність гіпотези №3, яка відзначає вплив ефективності фінансового

управління грошовими потоками на рівень ймовірності банкрутства. Чим ефективніше відбувається фінансове управління грошовими потоками, тим менший ризик ймовірності банкрутства, що пояснюється впливом грошових потоків на такі основні сфери діяльності, як ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість.

В результаті проведених розрахунків доведено достовірність висунутих гіпотез в практичній діяльності ТзОВ «Транс-Імперія», що дозволяє в правильному напрямку здійснювати фінансове управління грошовими потоками, сприяючи підвищенню ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та зниженню ризиків настання банкрутства. Результати аналітичного дослідження дозволяють визначити сильні та слабкі сторони в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія» і ґрунтовно підійти до визначення напрямів фінансового управління та формування управлінських задач.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТЗОВ «ТРАНС-ІМПЕРІЯ»

3.1 Напрями фінансового управління грошовими потоками підприємства

Проведений аналіз грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія» та результати доведення сформованих гіпотез в практичній діяльності підприємства дозволяють більш ґрунтовно підійти до визначення напрямів фінансового управління грошовими потоками. В результаті проведеного аналітичного дослідження виявлено низку ризиків в діяльності підприємства, який призводять до неефективного розподілу грошових потоків та призводять до зниження чистих грошових потоків. Наявні ризики в діяльності підприємства також призводять до того, що підприємство отримує негативні обсяги чистих грошових потоків в результаті перевищення грошових видатків над грошовими надходженнями. Ризики в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія» можна поділяти на наступні види:

- операційні ризики, які пов'язані із наданням транспортних послуг і обумовлюються високими операційними витратами, які не покриваються грошовими надходженнями від реалізації послуг;
- фінансові ризики, пов'язані із використанням кредитів в діяльності підприємства з високими відсотковими ставками, що призводить до зростання вихідних грошових потоків фінансової діяльності;
- організаційно-управлінські ризики, які пов'язані із неефективним управлінням грошовими потоками, що призводить до прорахунків і незбалансованості між вхідними і вихідними грошовими потоками;
- виробничі ризики, які пов'язані із технічним станом транспортних засобів, що призводить до значних витрат часу на їх ремонт, а також до зростання грошових видатків на їх обслуговування;

- ринкові ризики, що пов'язані із високою конкуренцією на ринку та зміною цін і умов надання послуг в сфері вантажних автомобільних перевезень.

Зважаючи на наявні ризики в діяльності транспортного підприємства, управління грошовими потоками необхідно здійснювати з їх врахуванням в контексті формування інструментів і важелів впливу на них. Поряд із ризиками, які є присутніми в діяльності ТзОВ «Транс-Імперія» є і сильні сторони та можливості. Здійснюючи оцінку внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства у таблиці 3.1 систематизовано сильні та слабкі сторони, можливості та загрози.

Таблиця 3.1 – Зведені характеристики сильних та слабких сторін внутрішнього та зовнішнього середовища ТзОВ «Транс-Імперія»*

<i>Внутрішнє середовище</i>		<i>Зовнішнє середовище</i>	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
Збільшення доходів від надання транспортних послуг	Збільшення обсягу позикового капіталу	Розширення бази клієнтів у сфері надання послуг	Воєнний стан в країні
Збільшення чистого прибутку в динаміці	Погіршення рівня фінансової стійкості	вантажних автомобільних перевезень за межі країни	Погіршення логістики всередині країні
Ріст обсягу власного капіталу	Зменшення абсолютно ліквідних активів	Придбання нових транспортних засобів в кредит за пільговими умовами або в лізинг	Підвищення цін на паливно-мастильні матеріали
Наявність власних нових транспортних засобів	Відсутність власних коштів в обороті	Надання логістичних послуг іншим фізичним чи юридичним особам	Зміни в податковому законодавстві
Низький рівень зносу основних засобів	Зниження платоспроможності та ліквідності	Співпраця з логістичними фірмами	Висока конкуренція на ринку вантажних автомобільних перевезень
Високий професіоналізм працівників	Високі витрати на оренду приміщень		Постійні зміни в тарифах на здійснення транспортних послуг
Підвищення рентабельності продукції в динаміці	Високі витрати на ремонт та обслуговування транспортних засобів		Зміна валютного курсу
	Значні обсяги дебіторської заборгованості		Інфляція

*Розроблено автором

З огляду на інформацію подану у таблиці 3.1, можна свідчити, що підприємство відзначається окремими сильними характеристиками в своїй діяльності, а також має можливості для розвитку, обумовлені зовнішнім середовищем.

Фінансове управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» необхідно здійснювати наступним чином: 1) заздалегідь планувати грошові видатки на сплату податків; 2) оптимально визначати грошові видатки на придбання палива та запчастин; 3) забезпечувати своєчасні надходження коштів за надані транспортні послуги; 4) сприяти зменшенню дебіторської заборгованості, особливо у ті періоди, коли планують значні витрачання коштів на погашення кредитів; 5) балансувати вхідні та вихідні грошові потоки таким чином, що чистий грошовий потік був більшим нуля; 6) контролювати не передбачені витрачання коштів на ремонтні роботи; 7) формувати резервні фонди для здійснення не планових грошових видатків

Загалом, напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» подано на рисунку 3.1. Фінансове управління грошовими потоками повинно окремо включати заходи націлені на максимізацію вхідних грошових потоків та мінімізацію вихідних грошових потоків.

Зростання вихідних грошових потоків пропонуємо здійснювати за рахунок збільшення кількості послуг вантажних автомобільних перевезень за межі країни, а саме здійснювати перевезення в країни, у які попередньо підприємство не перевозило продукції. Разом з тим, пропонуємо укладати договори з великими вітчизняними підприємствами, які здійснюють значні обсяги експорту в різні країни Європи. Збільшення грошових надходжень від роялті передбачає надання фізичним особам, власникам вантажних транспортних засобів прав на здійснення вантажних автомобільних перевезень під брендом ТзОВ «Транс-Імперія». Здійснення вантажних автомобільних перевезень під брендом ТзОВ «Транс-Імперія» підвищує конкурентоспроможність тих, хто користується брендом компанії та збільшує їх надійність на ринку транспортних послуг.

Збільшення вхідних грошових потоків від реалізації необоротних активів передбачає продаж тих транспортних засобів, які є застарілими або мало ефективними в роботі підприємств. Відповідно, вилучені кошти від продажу застарілих транспортних засобів можна спрямувати в придбання нових більш

сучасних та надійних транспортних засобів, які можна використовувати у діяльності з меншими витратами на ремонтні роботи.

Збільшення грошових надходжень від фінансових інвестицій передбачає вкладення тимчасово вільних грошових коштів, які є на рахунку в короткострокові депозити, щоб отримувати додатковий пасивний дохід у вигляді відсотків. Відповідно до цього, грошові кошти не будуть просто зберігатись на рахунку, а забезпечать збільшення вхідних грошових потоків через певний період часу і ріст доходів.

Рисунок 3.1 – Напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія»*

*Розроблено автором

Зменшення вихідних грошових потоків необхідно здійснювати:

- за рахунок зменшення витрат на ремонтні роботи в результаті продажу тих транспортних засобів, які є морально застарілими і потребують значних витрат на обслуговування;
- за рахунок зменшення витрат на ремонтні роботи в результаті закупівлі запчастин за дешевшими цінами;
- за рахунок зменшення вихідних грошових потоків на оренду, а саме за рахунок будівництва та придбання власних гаражів і приміщень для обслуговування транспортних засобів;
- за рахунок зменшення видатків на паливно-мастильні матеріали, шляхом закупівлі їх великими партіями за оптовими цінами, що дозволить зменшити витрачання коштів в період підвищення цін;
- за рахунок зменшення грошових видатків на погашення кредитів та відсотків за ними в результаті користування позиковими коштами з меншими чи пільговими відсотковими ставками.

Загалом, пропоновані напрями фінансового управління грошовими потоками дозволять не лише максимізувати вхідні грошові потоки та мінімізувати вихідні грошові потоки, а й збільшать чистий грошовий потік ТзОВ «Транс-Імперія». Збільшення чистого грошового потоку є прямим чинником зростання абсолютно ліквідних активів, які відображають ліквідність і платоспроможність підприємства. Таким чином, усі пропоновані напрями фінансового управління зводяться до підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства та загалом забезпечують його стабільність та захищеність від чинників зовнішнього середовища. Важливим аспектом фінансового управління грошовими потоками є врахування усіх чинників впливу та обґрунтування ефективності реалізації найбільш альтернативних в сучасних умовах, управлінських заходів. Для доведення доцільності реалізації пропонованих нами напрямів управління, необхідно провести низку розрахунків і практично обґрунтувати ефективність їх реалізації.

3.2 Планування показників в результаті практичної реалізації пропонованих напрямів фінансового управління грошовими потоками підприємства

Визначені напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» є практичними і можуть бути реалізовані на підприємстві. Зважаючи на поточні результати роботи підприємства, найбільш альтернативними напрямками фінансового управління грошовими потоками в короткостроковому періоді, в контексті максимізації вхідних грошових є збільшення надходжень від надання транспортних послуг та від роялті, а також від продажу транспортних засобів, які на даний момент часу перебувають у стані простою через незадовільний експлуатаційний стан. Щодо зменшення вихідних грошових потоків, то пропонуємо зменшити витрачання на паливно-мастильні матеріали та на ремонтні роботи.

Загалом, плануємо збільшити грошові надходження від надання транспортних послуг на 6% за рахунок:

- здійснення перевезень на більші відстані в країни Європи і забезпечувати повне завантаження транспортних засобів в одну і другу сторони;

- придбання нового транспортного засобу марки VILVO 2019 року випуску, вартістю 2200 тис. грн.

Щодо збільшення вхідних грошових потоків за рахунок надходжень від роялті, пропонуємо їх ріст на 20% за рахунок пошуку нових клієнтів у сфері брендингу. Збільшення вхідних грошових потоків також пропонуємо за рахунок продажу транспортного засобу марки МАН 2010 року випуску, який є досить витратним для підприємства як в сфері обслуговування так і ремонту і в останні роки мало приймав участь у вантажних автомобільних перевезеннях. Залишкова вартість транспортного засобу, який пропонується до реалізації 400 тис. грн, відповідно транспортний засіб пропонуємо реалізувати за 900 тис. грн.

Зменшення вихідних грошових потоків пропонуємо за рахунок: 1) зменшення витрат на ремонт в розмірі 200 тис. грн.; 2) зменшення видатків на

паливно-мастильні матеріали в розмірі 300 тис. грн на рік за рахунок економії витрат на цінах їх придбання.

Для реалізації пропонованих заходів в напрямку управління грошовими потоками, для початку необхідні кошти в розмірі 2200 тис. грн для придбання транспортного засобу марки VILVO 2019 року випуску. Для цього пропонуємо: 1) використати кошти від реалізації транспортного засобу марки МАН 2010 року випуску в розмірі 900 тис. грн; 2) вільні кошти на рахунку в банку в сумі 825 тис. грн; 3) кошти, отримані від економії на витратах – 475 тис. грн.

З врахування вище зазначених змін можна обчислити планові грошові надходження та видатків. За базову основу для планування беремо дані зі звіту про рух грошових коштів за останній звітний рік.

Планування грошових надходжень та видатків відображено у таблиці 3.2.

Таблиці 3.2 – Планування звіту про рух грошових коштів ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

Показники	Звітний період	Плановий період	Абсолютне відхилення, +/-
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	199976	211975	11999
Надходження від повернення податків і зборів	13294	13294	0
Надходження від боржників неустойки	815	815	0
Надходження від отримання роялті	226	271	45
Витрачання на оплату товарів (робіт та послуг)	128811	130887	2076
Витрачання на оплату праці	10125	10328	203
Витрачання на відрахування на соціальні заходи	2705	2759	54
Витрачання на сплату податків і зборів	4687	4687	0
Інші витрачання	76453	76453	0
Чистий рух коштів в результаті операційної діяльності	-8470	1241	9711
Надходження від реалізації необоротних активів	0	900	900
Витрачання на придбання необоротних активів	0	2200	2200
Чистий рух коштів в результаті інвестиційної діяльності	0	-1300	-1300
Надходження від отримання позик	10385	10385	0
Витрачання на погашення позик	6602	7602	1000
Витрачання на сплату відсотків	448	571	123
Чистий рух коштів в результаті фінансової діяльності	3335	2212	-1123
Чистий рух коштів за рік	-5135	2153	7288

У зв'язку зі збільшенням грошових надходжень від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг відбудеться зростання видатків на оплату за товари, роботи та послуги на 2% від обсягу у звітному періоді та зростання видатків на оплату праці і відрахування на соціальні заходи на 2% від їх обсягу у звітному періоді. Відповідно збільшення грошових надходжень від операційної діяльності зумовить зростання чистого грошового потоку від операційної діяльності і в плановому періоді він становитиме 1241 тис. грн. Щодо інвестиційної діяльності, то грошові надходження зростуть на 900 тис. грн в результаті реалізації транспортного засобу марки МАН 2010 року, а грошові видатки зростуть на суму 2200 тис. грн за рахунок придбання транспортного засобу марки VILVO 2019 року. Відповідно чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності становитиме (-1300 тис. грн). Щодо фінансової діяльності то плануємо збільшення видатків на погашення позик та відсотків за ними. Згідно до пропонованих нами заходів в напрямку зростання вхідних грошових потоків та зменшення вихідних грошових потоків, чистий грошовий потік за рік зросте на 7288 тис. грн порівняно із попереднім роком і становитиме 2153 тис. грн.

Зважаючи на зміни в обсягах грошових потоків, варто визначити зміни в обсягах доходів та витрат підприємства і скласти плановий звіт про фінансові результати. Плановий звіт про фінансові результати подано у таблиці 3.3. Збільшення грошових надходжень від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг веде до зростання доходів від реалізації продукції на 11999 тис. грн. Доходи зростуть на 11999 тис. грн у тому числі ПДВ. Звідси чистий дохід від реалізації продукції зросте на суму доходів без ПДВ. Зважаючи, що збільшення транспортних послуг буде відбуватись за рахунок перевезення вантажів за кордон, дані послуги будуть оподатковуватись за ставкою 0%, тому чистий дохід від реалізації продукції зросте на 11999 тис. грн. Інші операційні доходи зростуть на 45 тис. грн за рахунок роялті та на 900 тис. грн в результаті продажу транспортного засобу. Собівартість реалізованої продукції знизиться на 300 тис. грн за рахунок економії витрат на паливно-мастильних матеріалах, але зросте на 2576 тис. грн за рахунок збільшення витрат на паливо в результаті збільшення

транспортних послуг, зросте за рахунок витрат на оплату праці на 203 тис. грн та відрахувань на соціальні заходи на 54 тис. грн. Разом з тим, собівартість реалізованої продукції росте на 1965 тис. грн амортизаційних відрахувань. Інші операційні витрати зменшаться на 200 тис. грн за рахунок зменшення витрат на ремонт та зростуть на 400 тис. грн за рахунок залишкової вартості реалізованого транспортного засобу марки МАН 2010 року випуску.

Таблиці 3.3 – Плановий звіт про фінансові результати ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

Показники	Звітний період	Плановий період	Абсолютне відхилення, +/-
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	203968	215967	11999
Собівартість реалізованої продукції	186141	190639	4498
Валовий прибуток (збиток)	17827	25328	7501
Інші операційні доходи	4982	5927	945
Інші операційні витрати	4793	4993	200
Адміністративні витрати	5974	5974	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	12042	20288	8246
Інші доходи	540	540	0
Фінансові витрати	448	571	123
Інші витрати	802	802	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	11332	19455	8123
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1714	3176	1462
Чистий прибуток (збиток)	9618	16279	6661

Плановий звіт про фінансові результати складений з врахуванням показників останнього звітного року і передбачає їх зміну за умов реалізації заходів спрямованих на максимізацію вхідних грошових потоків та мінімізацію вихідних грошових потоків. Згідно до даних табл. 3.3 в результаті збільшення доходів від надання транспортних послуг, реалізації основних засобів та роялті, ТзОВ «Транс-Імперія» матиме можливість забезпечити ріст чистого прибутку на 6661 тис. грн.

За умов зміни в обсягах грошових потоків, відбудуться зміни в активах і пасивах балансу підприємства, що дозволить також оцінити вплив зазначених

заходів на рівень ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія». Плановий баланс підприємства подано у таблиці 3.4.

Таблиці 3.4 – Плановий баланс ТзОВ «Транс-Імперія», тис. грн

Показники (статті балансу)	На початок планового року	На кінець планового року	Абсолютне відхилення, +/-
<i>Необоротні активи</i>	61854	61689	-165
Незавершені капітальні інвестиції	863	863	0
Основні засоби (залишкова вартість)	60889	60724	-165
Інші фінансові інвестиції	100	100	0
Відстрочені податкові активи	2	2	0
<i>Оборотні активи</i>	39604	43354	3750
Запаси	3101	5523	2422
Поточна дебіторська заборгованість	34153	34153	0
Грошові кошти	825	2153	1328
Інші оборотні активи	1525	1525	0
БАЛАНС	101458	105043	3585
<i>Власний капітал</i>	46470	53131	6661
Зареєстрований капітал	7622	7622	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	38848	45509	6661
<i>Довгострокові зобов'язання та забезпечення</i>	11516	10516	-1000
<i>Поточні зобов'язання та забезпечення</i>	43472	41396	-2076
БАЛАНС	101458	105043	3585

Згідно до даних табл. 3.4 валюта балансу зросте, згідно планових розрахунків на 3585 тис. грн, що відбудеться за рахунок зростання вартості оборотних активів на 3750 тис. грн, а саме грошових коштів та запасів. В необоротних активах відбудуться зміни лише у залишковій вартості основних засобів в результаті продажу та придбання транспортних засобів, а також в результаті нарахування амортизації на транспортні засоби в умовах збільшення наданих транспортних послуг. Щодо пасивів підприємства, то власний капітал зросте на суму збільшення чистого прибутку (6661 тис. грн), довгострокові зобов'язання і забезпечення зменшаться на 1000 тис грн за рахунок погашення довгострокового кредиту, а поточні зобов'язання і забезпечення зменшаться в результаті погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги на суму 2076 тис. грн (у звіті про рух грошових коштів це витрачання на товари, роботи та послуги).

Підсумовуючи результати планування показників, які матимуть місце в умовах реалізації пропонованих заходів фінансового управління грошовими потоками, варто відмітити позитивну динаміку вхідних грошових потоків, чистого прибутку, власного капіталу та валюти балансу. В результаті формування планової фінансової звітності визначено, що завдяки реалізації пропонованих управлінських заходів, підприємство матиме змогу збільшити обсяг абсолютних ліквідних активів та знизити обсяг поточних пасивів, що позитивно відзначитись на рівні ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія».

3.3 Обґрунтування ефективності фінансового управління грошовими потоками в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»

Фінансове управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» націлене на максимізацію вхідних грошових потоків та мінімізацію вихідних грошових потоків, також передбачає позитивний вплив на рівень ліквідності і платоспроможності з огляду на ріст обсягу абсолютно ліквідних активів у плановому періоді. Для обґрунтування ефективності фінансового управління грошовими потоками, необхідно в першу чергу обчислити коефіцієнти ефективності формування та розподілу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія». Результати обчислення показників ефективності формування та розподілу грошових потоків відображено у таблиці 3.5.

Таблиці 3.5 – Планування показників ефективності формування та розподілу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія»

Показники (статті балансу)	На початок планового року	На кінець планового року	Абсолютне відхилення, +/-
Рівень завантаження грошових потоків	0,978	1,009	0,031
Рівень окупності грошових потоків	1,023	0,991	-0,032
Дохідність вхідних грошових потоків	-0,023	0,009	0,032
Дохідність вихідних грошових потоків	-0,022	0,009	0,031
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,998	1,004	0,006

Згідно до даних табл. 3.5 можна побачити, що у плановому періоді усі показники ефективності формування та розподілу грошових потоків матимуть позитивну динаміку. Зокрема, рівень завантаження грошових потоків буде перевищувати одиницю, а рівень окупності грошових потоків буде меншим одиниці, що відповідатиме нормативним значенням. Дохідність вхідних грошових потоків показує, що на 1 грн грошових надходжень припадатиме 0,099 грн чистого грошового потоку. Дохідність вихідних грошових потоків показує, що на 1 грн грошових видатків припадатиме 0,009 грн чистий грошових потоків. У попередньому році, дохідність вхідних і вихідних грошових потоків мала від'ємне значення за рахунок перевищення вихідних грошових потоків над вхідними грошовими потоками. Позитивним також є значення коефіцієнта ліквідності грошових потоків у плановому періоді, який становитиме 1,004.

Отже, показники зазначені у таблиці 3.5 відзначають ефективність фінансового управління грошовими потоками у плановому періоді. Для доведення впливу фінансового управління грошовими потоками на ліквідність і платоспроможність підприємства, здійснено також обчислення коефіцієнтів ліквідності (див. табл. 3.6).

Таблиці 3.6 – Планування показників ліквідності та платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія»

Показники (статті балансу)	На початок планового року	На кінець планового року	Абсолютне відхилення, +/-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,019	0,052	0,033
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,840	0,914	0,074
Коефіцієнт повільної ліквідності	0,911	1,047	0,136
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,334	2,538	0,204

Згідно до даних табл. 3.6 можна свідчити, що коефіцієнти ліквідності зростуть у плановому періоді. Зокрема, за рахунок абсолютно ліквідних активів можна буде покрити 5,2% поточних зобов'язань, за рахунок суми абсолютно ліквідних та швидколіквідних активів – 91,4% поточних боргів, за рахунок поточних активів – 104,7% поточних боргів. Коефіцієнт загальної ліквідності

показує, що на кінець планового періоду поточні активи перевищували поточні пасиви в 2,538 разів.

Таким чином варто свідчити, що пропоновані нами напрями фінансового управління грошовими потоками забезпечують позитивний вплив на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, що в першу чергу обумовлено збільшенням обсягу абсолютно ліквідних активів. Загалом, ці аспекти також підтверджують достовірність гіпотези №1, яка сформована в аналітичному розділі і показує, що ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на ліквідність і платоспроможність підприємства. На рисунку 3.2 показано динаміку рівня завантаження грошових потоків та коефіцієнта абсолютної ліквідності з врахуванням показників у плановому періоді.

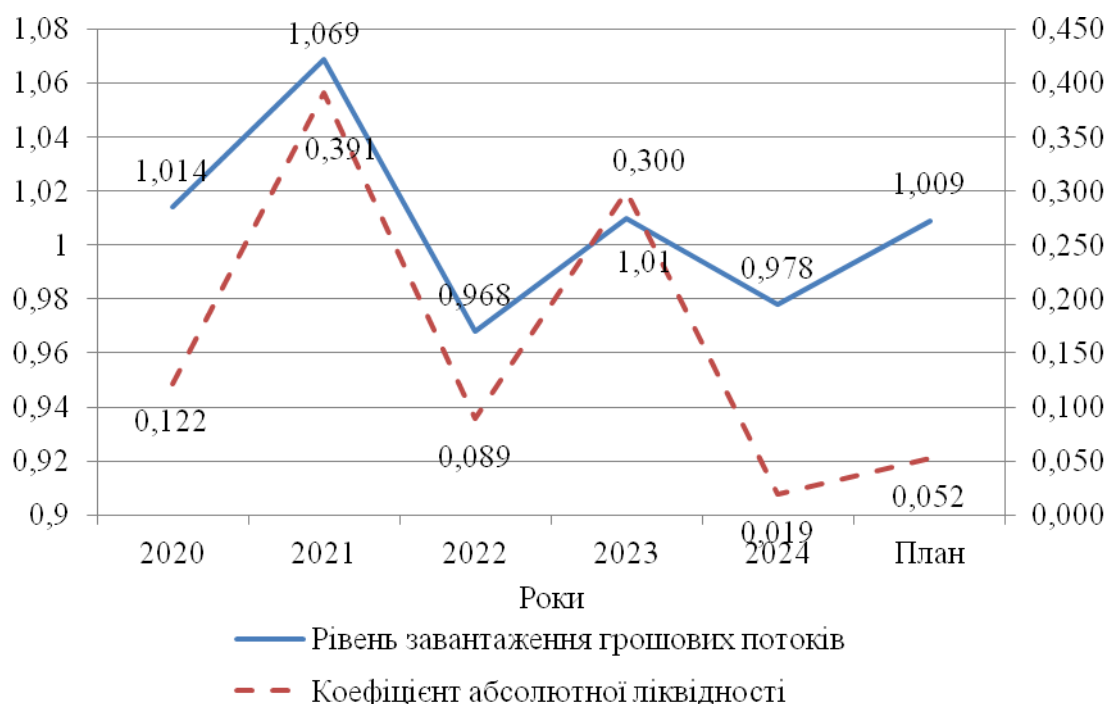

Рисунок 3.2 – Динаміка рівня завантаження грошових потоків та коефіцієнта абсолютної ліквідності з врахуванням планового періоду

Дані рис. 3.2 показують, що у плановому році рівень завантаження грошових потоків зросте до 1,009 і відповідно, зростатиме коефіцієнт абсолютної ліквідності. Це дає підстави свідчити, що у плановому періоді також підтверджується достовірність гіпотези про те, що ефективність фінансового

управління грошовими потоками впливає на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.

Визначені заходи в контексті фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія» дозволять не лише збільшити чистий грошовий потік та підвищити ліквідність і платоспроможність, а й позитивно візначатися на інших сферах діяльності та розвитку підприємства. Зокрема, вплив ефективного фінансового управління грошовими потоками буде проявлятися у наступному:

- збільшиться чистий прибуток підприємства, а це відповідно ріст власного капіталу та фінансової стабільності бізнесу;
- прискориться оборотність коштів вкладених в активи, зокрема в запаси та основні засоби;
- підвищиться рівень придатності основних засобів;
- зменшаться витрати, що позитивно буде відзначатись на рентабельності операційної діяльності підприємства;
- зменшиться потреба у додаткових зовнішніх ресурсах в умовах зростання власних джерел фінансування.

В результаті написання третього розділу визначено основні переваги та проблеми в розвитку ТзОВ «Транс-Імперія», що дозволило виділити ключові напрями фінансового управління грошовими потоками, націлені на підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства. Здійснено планування низки фінансових показників, що дозволило обґрунтувати ефективність практичної реалізації управлінських рішень в контексті визначених напрямів фінансового управління грошовими потоками.

ВИСНОВКИ

У процесі написання кваліфікаційної роботи було виконано усі завдання, що дозволило отримати результати наступного змісту:

1. Визначено сутність грошових потоків підприємства, під якими прийнято розуміти сукупність усіх грошових надходжень та видатків, які відбуваються в певний період часу і можуть бути розподілені в межах різних видів діяльності. Систематизовано основні характеристики грошових потоків, які зводяться до того, що грошові потоки: виступають об'єктом фінансового управління; є показником ліквідності і платоспроможності; мають певний напрямок; розподілені в часі за обсягами та напрямками; вимірюються у вартісних одиницях. Дослідження джерела формування вхідних грошових потоків та напрями розподілу вихідних грошових потоків.

2. Визначено, що грошові потоки займають вагомую роль у забезпеченні ліквідності та платоспроможності підприємства, що в першу чергу проявляється у впливі на обсяги абсолютно ліквідних активів та здатності вчасно виконувати усі фінансові зобов'язання. Визначено, що в контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства, головним напрямом роботи, спрямованим на грошові потоки є їх оптимізація в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

3. В результаті вивчення теоретичних аспектів фінансового управління грошовими потоками, визначено етапи даного процесу, принципи управління, а також систематизовано головні напрями фінансового управління, націлені на оптимізацію грошових потоків та їх позитивний вплив на ліквідність і платоспроможність підприємства.

4. Сформовано гіпотези аналітичного дослідження грошових потоків, які мають наступний зміст: 1) ефективність фінансового управління грошовими потоками впливає на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства; 2) рівень ліквідності і платоспроможності прямо впливає на здатність підприємства бути фінансово стійким; 3) ефективність фінансового управління грошовими

потоками впливає на рівень ймовірності банкрутства підприємства.

5. Здійснено оцінку фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Транс-Імперія», згідно до чого виявлено зростання доходів, чистого прибутку, рентабельності продукції та підвищення оборотності фінансових ресурсів в динаміці. Виявлено, погіршення фінансової стійкості та ліквідності підприємства у 2024 році, що пов'язано із зростанням позикового капіталу, а саме поточних зобов'язань та забезпечень.

6. В результаті аналізу грошових потоків ТзОВ «Транс-Імперія», виявлено, що у 2022 та 2024 роках вихідні грошові потоки перевищували вхідні грошові потоки, що зумовило отримання негативного чистого грошового потоку, а це відповідно зниження обсягу абсолютно ліквідних активів та погіршення рівня ліквідності і платоспроможності підприємства.

7. Доведено достовірність сформованих гіпотез в практичній діяльності ТзОВ «Транс-Імперія», що дозволило встановити вплив ефективності фінансового управління грошовими потоками на ліквідність, платоспроможність та наявність ризику настання банкрутства. Виявлено та доведено вплив ліквідності і платоспроможності на рівень фінансової стійкості підприємства.

8. Визначено головні напрями фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія», які зводяться до максимізації вхідних грошових потоків та мінімізації вихідних грошових потоків в контексті зростання чистих грошових потоків. Визначені напрями фінансового управління грошовими потоками передбачають зростання абсолютно ліквідних активів та в цілому підвищення ліквідності і платоспроможності ТзОВ «Транс-Імперія».

9. Здійснено планування грошових надходжень та видатків підприємства в результаті практичної реалізації визначених напрямів фінансового управління грошовими потоками, що дозволило скласти плановий звіт про рух грошових коштів, звіт про фінансові результати та баланс. Відповідно до планових розрахунків визначено, що зростання вхідних грошових потоків та зменшення вихідних грошових потоків забезпечить підприємству ріст чистого грошового потоку на 7288 тис. грн, чистого прибутку – на 6661 тис. грн, а валюти балансу –

на 3585 тис. грн.

10. Обґрунтовано ефективність реалізації управлінських заходів в контексті фінансового управління грошовими потоками ТзОВ «Транс-Імперія», що пояснюється позитивною динамікою показників ефективності формування та розподілу грошових потоків, а також підвищенням коефіцієнтів ліквідності у плановому періоді. Визначено, що пропоновані нами заходи управлінського характеру, націлені на зростання вхідних та зменшення вихідних грошових потоків, доцільно реалізувати на підприємстві, оскільки відбудеться підвищення рівня ліквідності та платоспроможності, а також позитивні зміни матимуть місце в інших сферах розвитку ТзОВ «Транс-Імперія».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криворучко М.Ю., Постоловка Д.І. Аналіз грошових потоків у системі управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів аграрного бізнесу в умовах дисфункції соціально-економічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. №3. С. 225-234.
2. Дорош О.І., Пліш І.В. Планування грошових потоків на підприємстві. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. № 2(16). С. 21-28.
3. Головка В.І., Безкоровайна О.О. Економічна сутність та призначення грошових потоків підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2018. №1 (19). С. 10-13.
4. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 798-803.
5. Клименко О.В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2013. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=2336>
6. Літвінова В., Панекін Г. Сутність грошового потоку як економічної категорії. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том. 9 №4. С. 150-155.
7. Олійник О.О. Грошові і фінансові потоки в системі фінансового менеджменту підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. №13-14. С. 32-37.
8. Ясишена В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація. *Економічний аналіз*. 2008. Вип. 2 (18). С. 321-324.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 25.10.2025 р).

10. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені, наказом Міністерства фінансів України від 23.03.2013 р. № 433. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv> (дата звернення 25.10.2025 р).

11. Лопатовська О.О., Гаєвська О.С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №1. С. 118-123.

12. Гриліцька А.В., Харченко А.Ю. Вплив грошових потоків на ліквідність та платоспроможність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-133>.

13. Кошельок Г.В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26 (1). С. 100-104.

14. Нікольчук Ю.М., Лугівська О.П. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №3. С. 95-102.

15. Рудь І.Ю., Дорохов В.М. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Економічний простір*. 2024. №194. С. 30-35. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.194.30-35>.

16. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2017. Вип. 1-2. С. 67-85.

17. Литвинчук Т.В. Грошові потоки в системі управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. №6. Т.1. С. 86-90.

18. Сергєєва О.Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 12. Ч. 2. С. 107-110.

19. Мулик Т.О. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47>.
20. Воскресенська Т.І. Дослідження підходів до аналізу грошових коштів підприємств з використанням облікової інформації. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47>.
21. Маліков В.В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 370-374. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-370-374>.
22. Романчук Т.П. Управління грошовими потоками підприємства. Матеріали IV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених, присвяченій 30 – річчю факультету бізнесу та права «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації», 16 травня 2025 року. м. Луцьк. 2025. С. 88-90.
23. Олександренко І.В., Пиріг С.О. Фінансова діагностика підприємства: теорія і практика: навч. посіб. Луцьк: Відділ іміджу та промоції Луцького НТУ, 2021. 333 с.
24. Олександренко І.В., Пиріг С.О. Автоматизація фінансової діагностики: теорія і практика: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2015. 296 с.
25. Гриценко Л.Л., Боярко І.М., Губар А.А. Дискримінантна модель діагностики банкрутства малих підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 5 (95). С. 256-262.
26. Матвійчук А.В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки нейронних мереж і дискримінантного аналізу. *Вісник Національної академії наук України*. 2010. №9. С. 24-56.
27. Офіційний сайт Державної служби статистики України: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2025).
28. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області: URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.11.2025).

ДОДАТКИ
(Фінансова звітність ТЗОВ «Транс-Імперія»)